

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Θ'

Μ. ΠΕΜΠΤΗ 9 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1931

ΑΡΙΘ. 15-16

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἄριθμ. 939.

Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικῆ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ σεβασμιότατε καὶ περισπούδαστε ἀδελφε καὶ συλλειτουργε Κύριε Φώτιε, τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἡ ἱερωτάτη ἀνάμνησις τῶν Παθῶν καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος καὶ ἡ ἐπ' αὐτῇ μεγάλη πανήγυρις τοῦ Πάσχα, βαθυτάτην ἐγγεννώσα τὴν κατάνυξιν καὶ ἀνεκλάλητον προξενούσα τὴν χαρὰν ἐν ταῖς ψυχαῖς τάντων τῶν πιστῶν, αὐθόρμητον προκαλεῖται τὴν πρὸ ἀλλήλους κοινωνίαν τῶν ἐπὶ μέρους μελῶν τῆς Ἀγιωτάτης ἡμῶν Ὀρθοδόξου Ἀποστολικῆς καὶ Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Καὶ γάρ, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐσμέν· καὶ εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη, εἴτε δοξάζεται ἐν μέλος συνδοξάζεται πάντα τὰ μέλη (Α΄ Κορινθ. 12, 26.27). Χαιρετίζοντες τοίνυν ἐν ἀγαλλιάσει ψυχῆς, ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, ἀπὸ μέρους τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας, σὺν τῷ «Χριστὸς ἀνέστη» θερμοτάτας προσάγομεν τὰς συγχαρητηρίους ἡμῶν ἀδελφικὰς προσήσεις, ἅμα δὲ καὶ ἀνεκλάλητον διεκδηλοῦμεν χαρὰν, ἀναλογιζόμενοι ὅτι ὁ τὸν Σταυρικὸν ὑποστάς θάνατον καὶ ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς Σωτὴρ ἡμῶν κρατύνει καὶ ἐνισχύει τὴν ἡς θεοφιλῶς προΐσταται ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ τὴν καθόλου Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῶν ὀρθοδόξων, τὴν ἐπὶ τὴν στερεὰν τῆς πίστεως καὶ τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν παραδόσεων τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων ἡμῶν Πατέρων ἀραρότως τεθεμελιωμένην.

Οἱ αἰῶνες διαδέχονται ἀλλήλους ἐν τῇ ἀπαύστῳ τοῦ χρόνου ῥοῇ, ἀλλὰ μεγάλην καὶ δικαίαν καύχησιν ἐν Κυρίῳ ἔχομεν τὰ τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας τέκνα, ὅτι δι' αὐτὴν καὶ δι' ἡμᾶς «Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ἐβρ. 12,8). Διδαχαὶ ποικίλαι καὶ ξένα κατὰ καιροὺς ἀνεφάνησαν, ἀλλ' ἀναλλοιώτως παρέμεινε καὶ παραμένει ἐν τῇ σεπτῇ ἡμῶν Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ ἡ παρ' αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων, διὰ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, παραδοθεῖσα ἀλήθεια καὶ ἐκκλησιαστικὴ ζωή.

Ὅθεν κοινωνοῦντες διὰ τῶν δε τῶν εορτίων γραμμάτων τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι καὶ συναγαλλόμενοι Αὐτῇ ἐπὶ τῇ φαιδρᾷ καὶ κοσμοσωτηρίῳ εορτῇ τοῦ Πάσχα, ἰδίαν τινὰ αἰσθανόμεθα χαρὰν ὅτι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συμπύπτει ἡ δεκάτη πέμπτη ἑκατονταετηρὶς τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τῆς ἐν Ἐφέσῳ κατὰ τὴν εορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς (θ' Ἰουνίου) τοῦ τετρακοσιοστοῦ τριακοστοῦ πρώτου ἔτους συγκληθείσης καὶ τῇ κβ' Ἰουνίου τὸ πρῶτον συνελθούσης. Ἡ Ἁγία ἐκείνη Σύνοδος, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μεγάλου Πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, ἐκτὸς τῶν ἄλλων σοφῶν αὐτῆς διατάξεων, πρώτη διετύπωσε τὴν χριστολογικὴν διδασκαλίαν, ἀποτελέσασα οὕτω σταθμὸν σπουδαιότατον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας. Ὅθεν γεραίροντες τοὺς συγκροτήσαντας αὐτὴν ἁγίους Πατέρας καὶ διὴ τὸν ὑπὲρ πάντας ἀγωνισάμενον ὑπὲρ τοῦ ὀρθοδόξου φρονήματος Κύριλλον, μετὰ μεγάλης συγκινήσεως μνημονεύομεν τῆς ἐνδόξου καὶ ἱστορικωτάτης ταύτης ἐπετείου, συγχαίροντες καὶ ἐπ' αὐτῇ τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι, ἅμα δὲ καὶ δεόμενοι τοῦ Κυρίου καταξιώσαι τὴν Ἁγίαν ἡμῶν Ὀρθόδοξον Καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἰδεῖν νέας θεολέκτους Συνόδους, τῇ χάριτι τοῦ Παναγίου Πνεύματος συγκροτούμενας.

Ἐπὶ τούτοις καὶ αὐθις προσαγορεύοντες τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα καὶ τὴν περὶ Αὐτὴν χορείαν τῶν Ἱερωτάτων Ἀρχιερέων καὶ προσεπυχόμενοι Αὐτῇ πᾶσαν παρὰ τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος Σωτῆρος χαρὰν, διατελοῦμεν.

Ἀθήνησι, δ'. Ἀπριλίου αἴφλα

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν ΧϞ ἀδελφός

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

«Η ΒΑΣΙΛΙΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΑ»

Ἡ «κλήτη καὶ ἀγία ἡμέρα» τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀσματολογίας ὡς οὖσα ἡ εὐαγγελικὴ «μία τῶν Σαββάτων» ἐκείνη, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων σταυρωθεὶς Σωτὴρ πατήσας τὸν θάνατον ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν, κατέστη διὰ τὴν πιστεύσασαν εἰς τὸν νικητὴν τοῦ θανάτου Κύριον ἀνθρωπότητα ἡ κατ' ἐξοχὴν «βασίλις καὶ κυρία». Διότι κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα ἡ μνήμη ἡμῶν δὲν ἀνάγεται ἀπλῶς εἰς ἓν γεγονός, ὅπερ πρὸ αἰῶνων συνέβη, ἀλλ' ἐνορᾷ τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ διάρκειαν διὰ πάντων τῶν αἰῶνων, διότι διὰ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἐνεκεντρίσθη εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ζωὴ νέα καὶ διαρκής, δύναμις αἰεὶ ζωοποιός, ἐν ἀκμαιοῦσιν διατηροῦσα τὰς ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς ἀξίας καὶ ἀδιαλείπτως αὐτὰς προάγουσα. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν βιαιῶν πολλάκις καὶ ριζικῶν μεταβολῶν αἵτινες καὶ ἐν τῇ χριστιανικῇ ἱστορίᾳ συνέβησαν, ἐν γεγονόσι παραμένει συνεχὲς καὶ ἀμετάδλητον, ἦτοι τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἡ ἀδιάκοπος συνέχεια, τὸ πνεῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ ἀδιαλείπτως διαποτίζον πᾶσας τῆς ζωῆς τὰς ἐκφάνσεις, τῆς ἀνθρωπότητος ἢ ἀνάτασις πρὸς τὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα Χριστόν. Τὸ γεγονός τοῦτο εἶνε ἀπαραδειγμάτιστον ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ ἀποτελεῖ τὴν σπουδαιότεραν μεταξὺ τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς καὶ τῆς προχριστιανικῆς ἱστορίας διαφορὰν. Ὁ κατὰ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου τεθεὶς εἰς κεφαλὴν γωνίας Χριστὸς ἀνεχαίτισε τὴν παρακμὴν, τὴν νέκρωσιν καὶ τὴν διάλυσιν, καὶ «ζῶν χαρισάμενος» εἰς τὴν ἀνθρωπότητα διὰ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεώς του ἐφωδίασεν αὐτὴν δι' ἀκαταλύτου δυνάμεως ὅπως δυνηθῆ ἢ ἐπιτελέσῃ τὸν ὕψηλόν της προορισμόν. Τῆς ἐκ τοῦ τάφου τοῦ Κυρίου ἐκπηδησάσης πρωτοφανοῦς ἀειζῶου ταύτης δυνάμεως τεκμήρια παρέχει ἡ ἱστορία πολλὰ περιστατικά, καθ' ἃ, ἐνῶ ὁ χριστιανικὸς πολιτισμὸς κατήντα αὐτέχρημα εἰς τὸ ναδίρ τῆς ἐλπίδος καὶ ἀνεμένετο θέβαιος ὁ ἀφανισμὸς του, ἐν τούτοις οὐδέποτε ἀνέθρωσκε φλογερώτερος, ζωηρότερος καὶ ἰσχυρότερος ἢ κατ' αὐτὰς τὰς στιγμὰς τοῦ φαινομενικῶς ὀριστικοῦ του ἀφανισμοῦ. Καὶ δὲν εἶνε ἀδιάφορον δι' ἡμᾶς τοῦ: «Ἕλληνας εἶτι ὡς τὸ κράτιστον τῶν παραδειγμάτων τῆς σωζούσης, ζωοποιῦ καὶ συντηρη-

τικῆς ταύτης δυνάμεως τοῦ χριστιανισμοῦ προσάγεται ὑπ' αὐτῶν τῶν ξένων ἢ ἀπελπιστικὴ περιπέτεια τοῦ δουζαντινοῦ κράτους. Παρὰ πᾶσαν τὴν ἐσωτερικὴν διαλυτικότητα τῆς δουζαντινῆς αυτοκρατορίας, τὴν παροιμιώδη αὐτῆς ἀστάθειαν, τὴν σειρὰν τῶν ἐπαλλήλων τῆς περιπετειῶν καὶ τὴν ἐπιστεγάσασαν αὐτὰς θωμανικὴν κατάρκτησιν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν γενικῶς προσεδόκατο ἡ ἐξάλειψις τοῦ ἑλληνικοῦ γένους ἐκ τῶν δέλτων τῆς ἱστορίας τῶν ζώντων ἐθνῶν, τοῦτο οὐ μόνον δὲν ἠφανίσθη, ἀλλὰ πρὸς γενικὴν κατάπληξιν ἀνεγεννήθη ὡς ὁ φοινῖξ ἐκ τῆς τέφρας ἐν τῇ ἀλοκληρότητί του καὶ δὴ ἀρτιώτερον τῆς προχριστιανικῆς ἑλληνικῆς φυλῆς. «Καὶ σήμερον — θεδαιοῦσιν οἱ ξένοι — καίπερ τετραυματισμένη καθέως ὑπὸ τῆς δουλείας καὶ κατεπισημένη ὑπὸ τῆς καταστροφῆς ἢ εὐκαμπτος καὶ παιδικῶς εὐμετάβολος ἑλληνικὴ φυλὴ, τὴν ὁποίαν τόσον ἄλλοτε ἐχλεύαζον οἱ Ῥωμαῖοι, ἀπεδείχθη μία τῶν ἀκαμπτοτέρων ἐθνοτήτων». Τὸ θαῦμα τοῦτο, ὡς καὶ πᾶν παρόμοιον φαινόμενον ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ τῶν λαῶν τῆς δύσεως, ὀφείλεται ἀκριβῶς εἰς τὴν νέαν ζωὴν, τὴν ἐγκεντριθεῖσαν εἰς τῆς προχριστιανικῆς ἀνθρωπότητος τὸν κορμὸν ὑπὸ τοῦ ἀναστάντος Χριστοῦ, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν ἐπετεύχθη ἡ παρὰ πᾶσας τὰς ἐν τῇ ἱστορίᾳ μεταβολὰς, καὶ αὐτὰς τὰς ριζικωτέρας, σταθερότης τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ.

Ἡ διαπίστωσις αὕτη τῆς ἀειζωίας τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν ἐποχῇ μάλιστα, καθ' ἣν ἐδρίσκειται ἐν τῇ ἀκμῇ της μία τῶν ἐξοντωτικωτέρων κατ' αὐτοῦ ἐπιθέσεων, ἔδραιοι ἐν ἡμῖν τὴν πίστιν, ὅτι καὶ ἡ ἔρευνα τῆς ἱστορίας τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας καὶ ἡ σπουδὴ τῆς ὑπ' αὐτὰ τὰ ὄμματα ἡμῶν ἱστορικῆς περιόδου πληροὶ ἡμᾶς ἐμπιστοσύνης ἀκλονήτου ἐπὶ τὸ παραμόνιμον τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἀνακόπτει πᾶσαν ἐσπευσμένην δυσμενῆ διὰ τὸ μέλλον τῆς χριστιανικῆς θρησκείας κρίσιν, ἣτις θὰ διευποῦτο ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἐν τῇ χριστιανικῇ ἱστορίᾳ κατὰ καιροῦς ἐμφανιζομένων ἐκτροπῶν. Σήμερον ζῶμεν ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν φαίνεται ἀπειλούμενος ὁ χριστιανισμὸς κατ' αὐτὰς του τὰς βάσεις, κατ' αὐτὰς του τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς. Αἱ ἀντιχριστιανικαὶ τάσεις φέρονται προωθούμεναι εἰς τὰς τάξεις τῶν ἐργατῶν, δὲν εἶνε δὲ ἀνήκουστα ἀνάλογά τινα ψελλίσματα καὶ εἰς τὰ παιδικὰ ἔτι χεῖλη. Θὰ ἦτο σφάλμα ἢ ἄγνοια τοῦ κινδύνου καὶ ἀντιχριστιανικῶν ἢ ὑποκρινόμεθα ἀδιαφορίαν πρὸς ὅ,τι συμβαίνει περὶ ἡμᾶς. Παρὰ ταῦτα, ἢ ἐν πίστει ἀνάμνησις τῆς βασιλείδος καὶ κυρίας τῶν ἡμερῶν δεικνύει εἰς ἡμᾶς ὅτι πᾶσα δύναμις ἐπιχειρήσασα νὰ καταγωνισθῆ τὸν χριστιανισμόν ἢ μετεδλήθη εἰς μέσον διάδοσεως καὶ ἐμπεδώσεως τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος, ἢ ἠναγκάσθη τελικῶς νὰ περισταλῆ εἰς τὰ ὄρισμένα ὄριά της, ἐγκαταλείπουσα τὰς τέως ἐφημέρους της κατακτήσεις εἰς τὴν διάθεσιν τῆς χριστιανικῆς γονιμότητος. Ὅσον δύσκολον καὶ ἂν εἶνε νὰ διακρίνη τις ὑπὸ τῶν σύγχρονον ὀλιστικῶν ἐργατισμῶν μίαν πνευματικὴν

ζωήν, ἀλλ' ὅμως ἡ πίστις τὴν ὁποῖαν ἡ ἱστορία ἐπι-
κυροῖ ἐκδηλοῦται εἰς τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ἀναντι-
ρήτως ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσα Ζωὴ θὰ μεταμορφώσῃ
ἐσφαλῶς τὰς τάσεις ταύτας εἰς παράγοντας τῆς ἐκσιλείας
τοῦ Χριστοῦ. Δὲν πρέπει λοιπὸν πρὸ τριούτων φαινομέ-
νων εὐρυσκόμενοι νὰ καταλαμβάνωμεθα ὑπὸ πανικῶν,
ἀλλὰ νὰ ἀναμένωμεν μίαν αὐγὴν ἀναστάσεως μετὰ
τοῦ κλονισμοῦ, ὅσον δὴποτε κι' ἂν εἶνε ἰσχυροί,
καθ' οἷον τρόπον τὸν σεισμὸν τῆς σταυρώσεως διεδέ-
χθη ἡ ἐπιτολὴ τῆς ἐκ νεκρῶν Ἀναστάσεως τοῦ Σωτή-
ρος Χριστοῦ.

Ὅσον δὴποτε κ' ἂν ὁ Χριστὸς κατὰ τὰς ἡμέρας
ἡμῶν καὶ πάλιν σταυροῦται πρὸς κατασχόνην ἡμῶν,
ἡ ὀριστικὴ αὐτοῦ θανάτωσις ματαίως ἐπιδιώκεται, ὡς
εἰς μάτην ἐπεδιώχθη καὶ πρὸ δισχιλίων ἐτῶν. Ἐξ αὐ-
τῶν τῶν ἐγκάτων τοῦ θανάτου, εἰς τὴν ἐξοδὸν τῶν
ὁποίων ἐτέθησαν κουστῶδιαι καὶ λίθοι καὶ σφραγίδες
διὰ νὰ ταφῇ ἡ χριστιανικὴ ἐλπίς ὀριστικῶς, ἀπὸ τῆς
Ρώμης τῆς δεκάτης ἑκατονταετηρίδος καὶ τῶν Βορ-
γιῶν, ἐκ τῶν Παρισίων τοῦ ζ' αἰῶνος καὶ τῆς Βρετ-
τανίας τοῦ ιη', ἐκ πάντων συλλήβδην τῶν ἀνὰ τὴν
ὑψηλὸν κέντρων τῆς προσκαίρου ἀνθρωπίνης διαστρο-
φῆς καὶ διαφθορᾶς ἠκούσθη τελικῶς ἡ χαρμόσυνος θρι-
αμβευτικὴ ἀναφώνησις: «ὁ Χριστὸς ἀνέστη!» Τοιαῦται
ἀναφωνήσεις ἀκούονται καὶ θὰ ἀκούονται ἐκ πάντων
τῶν κέντρων καὶ ἐκ πασῶν τῆς γῆς τῶν γωνιῶν μαρ-
τυροῦσαι, ὅτι ἐκ πασῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ τῶν ἡμερῶν ἡ
ἀγία ἡμέρα τοῦ Πάσχα εἶνε ἡ ἐν αὐταῖς «βασίλις
καὶ κυρία», διότι ὁ κατ' αὐτὴν ἐκ τοῦ τάφου ἀναστὰς
Κύριος Χριστὸς ἔχαρτισατο τῷ κόσμῳ τοιαύτην ἀειζω-
ίαν, ὥστε οὐ μόνον νὰ διαποτίζηται ἕλον ἐν πλειότε-
ρον καὶ θαυτότερον διὰ τοῦ ζῶντος ὕδατος τῶν χριστια-
νικῶν ἀληθειῶν ὁ χριστιανικὸς πολιτισμὸς, ἀλλὰ καὶ
αὐταὶ αἱ κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ ἀντιδράσεις νὰ συν-
τελώσιν εἰς τὴν ζωηροτέραν αὐτοῦ ἀνθησιν καὶ τὴν
ἐντονωτέραν ἀκμὴν.

ΤΟ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟΝ ΠΑΣΧΑ

Ἐν τῷ κύκλῳ τῶν Ἰσραηλ. ἑορτῶν ὅπως ἐξέχου-
σαν θέσιν κατεῖχεν ἀρχαίῳθεν ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα
(ἔβρ. Πασάχ), καλουμένη ἐν τοῖς βραδυτέροις χρόνοις
ὑπὸ τῶν Ἑλληνιστῶν Ἰουδαίων καὶ «ὑπερβατρία» ἢ
«διαβατήρια», ἑορτασθεῖσα τὸ πρῶτον κατὰ τὴν
ἐξοδὸν τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐξ Αἰγύπτου καὶ τελομένη
ἔπειτα κατ' ἔτος πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος τού-
του ("Εξ. 12,26) τὴν 14ην πρὸς τὴν 15ην τοῦ μηνός
Νισάν, ὅστις μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν παρα-
λαβὴν τοῦ Βαβυλωνιακοῦ ἡμερολογίου καταριθμεῖται
ὡς ὁ πρῶτος μῆν τοῦ ἔτους ἀντιστοιχῶν περίπου
πρὸς τὸν ἡμέτερον Ἀπρίλιον. Τὰ τῆς τελετῆς τῆς
ἑορτῆς ταύτης μανθάνομεν ἐκ πολλῶν χωρίων τῆς
Π.Δ. Τὴν ἐσπέραν τῆς 14ης Νισάν μετὰ τὴν δύσιν
τοῦ ἡλίου ἐθύετο παρ' ἑκάστη οἰκογενεῖα παρὰ τοῦ
ἀρχηγοῦ αὐτῆς ἐνιαύσιος ἄμνος, διὰ τοῦ αἵματος
τοῦ ὁποίου ἐχρίοντο δι' ὑσώπου οἱ δύο παραστάται

καὶ τὸ ἀνώφλιον τῆς θύρας τῆς οἰκίας (ἔξ. 12,21-23).
Ῥητῶς ὁ νόμος ἐπέβαλλεν ὅπως τὸ ὀπτόν κρέας ("Εξ.
12,9) τοῦ θυσιάσθεντος ἄμνου ὀλόκληρον κατανα-
λωθῇ τὴν νύκτα τοῦ Πάσχα ἢ τὸ περισσεῦον κατα-
καῖ, ἵνα μὴ μενεῖ τι ὑπ' ἄλειμμα διὰ τὴν πρωΐαν ("Εξ.
12, 10 34,25), χωρὶς ὁσσοῦν τι τοῦ θύματος νὰ συν-
τριβῇ ("Εξ. 12,46. Ἀριθ. 9,12). Εἰς τὴν ὀλιγάριθμον
οἰκογενεῖαν ὁ νόμος ἐπέτρεπε νὰ συνορτάσῃ τὸ
Πάσχα μετ' ἄλλης οἰκογενεῖας, ἵνα ἡ ἀνωτέρω διά-
ταξις τηρηθῇ (ἔξ. 12,4). Τὸν ἄμνον ἐτιρωγον μετ' ἄζύ-
μων καὶ πικρῶν χόρτων ("Εξ. 34,25), ἐνῶ ὁ ἀρχηγὸς
τῆς οἰκογενεῖας ἀφηγεῖτο ὀλόκληρον τὴν διήγησιν
τῆς ἐξόδου ἐξ Αἰγύπτου, εὐφρόσυνα δὲ ἔζματα καὶ
ψαλμοί, ἐξημουντες τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, τὴν τό-
σον θαυμασιῶς ἐκδηλωθεῖσαν κατὰ τὸ μέγα γεγονός
τῆς ἐξόδου, ἀναμφίβλως θ' ἀντήχουν κατὰ τὴν
θρησκ. ἐκείνην παννουχίδα (πρὸβλ. Ἡσ. 30,29). Τῆς
μεγάλης ταύτης ἐορτῆς οὐδ' αὐτὸς ὁ ξένος, ὁ παρὰ
τῷ Ἰσραηλίτῃ ἐνδιατριβῶν, ἔμενον ἀμέτοχος. Ἐπε-
βάλλετο εἰς αὐτὸν ἡ χοῆσις ἄζύμων, ἀπηγορεύετο
ὅμως νὰ συνορτάσῃ ("Εξ. 12,19). Ἀμέτοχοι ἔμενον
μόνον ἢ εἰς παράπτωμά τι περιπεσόντες, οἵτινες
ἐώρταζον τὴν 14ην τοῦ δευτέρου μηνός.

Ἐκ τῶν σχετικῶν χωρίων τῆς Π.Δ. φαίνεται ὅτι
ἡ ἐορτὴ αὕτη ἐτελεῖτο ἀπλῶς πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ
ἱστορικοῦ γεγονότος τῆς ἐξόδου. Ὁλόκληρος ἡ τελετὴ
κατὰ τὰ χωρία ταῦτα δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ ἀτλή ἀνα-
παράστασις τῶν κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην τῆς ἐξόδου
τῶν Ἰσραηλιτῶν γενομένων. Ἐν αὐτῇ ἤδη τῇ Π.Δ.
τὰ συστατικὰ τῆς τελετῆς τοῦ Πάσχα κατανοοῦνται
ἐκ τῆς ἀπόψεως ταύτης: Ἡ χοῆσις τῶν ἄζύμων
ἐξηγεῖται ἐν Δευτ. 16,3 ἐκ τῆς ἐσπευσμένης ἀναχω-
ρήσεως τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐξ Αἰγύπτου. Τὰ δὲ πικρὰ
χόρτα ἐνθυμίζουσι κατὰ τοὺς Ῥαββίνους τὴν πικρίαν
τῆς δουλείας. Ἡ χοῆσις τῶν παραστατῶν καὶ τοῦ
ἀνώφλιου τῆς θύρας δι' αἵματος ἀναφέρεται εἰς τὴν
ἐξολόθρευσιν τῶν πρωτοτόκων Αἰγυπτίων ὑπὸ τοῦ
ἀγγέλου. Ἡ θυσία τοῦ ἄμνου εἶναι ἀπογεγυμνωμένη
πάσης βαθυτέρας θρησκευτικῆς, μυστηριακῆς, οὕτως
εἰπεῖν, σημασίας, εἰ καὶ φέρει τὸ ὄνομα ζεβὰχ ("Εξ.
12,27,34,25), ὅχι διότι ἐπιτελεῖται ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ
τῆς οἰκογενεῖας, ἀλλὰ διότι οὐδὲν τι μετ' αὐτῆς συν-
δέεται, οὐδὲ παρακολοῦθεῖται ὑπὸ τῶν ἄλλων συστα-
τικῶν μιᾶς θυσίας. Καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ αἵματος τοῦ πα-
σχάλιου ἄμνου δὲν ἔχομεν ἰδιαιτέραν ἐκφανσιν τῆς
δυνάμεως, ἀλλὰ χρησιμεύει ὡς ἐξωτερικὸν διακριτικὸν
μόνον σημεῖον. Οὕτω ὀλόκληρος ἡ τελετὴ ἔχει καθα-
ρῶς ἀναμνηστικὸν χαρακτῆρα. Τὸ Δευτερονόμιον (16,
1-8) ἠθέλησε νὰ τονώτῃ τὸν θρησκ. χαρακτῆρα συν-
δέσαν τὰς θυσίας τοῦ Πάσχα μετὰ τοῦ ἱεροῦ τῆς
Ἱερουσαλήμ.

Παρὰ ταῦτα ἠθέλησαν ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις
νὰ σχίσωσι τὸν ἱστορικὸν αὐτὸν πέπλον καὶ ν' ἀνα-
γνωρίσωσι τὴν ἀρχαιοτέραν καθαρῶς θρησκ. ὄψιν
τῆς ἐορτῆς. Πραετήρησαν δηλ. ὅτι σημεῖα τινὰ τῆς
τελετῆς προοδίδουσι τὸν ἀρχικὸν τῆς ἐορτῆς χαρακτῆρα,
μη δύναμνα νὰ κατανοηθῶσιν ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ
γεγονότος τῆς ἐξόδου. Οὕτω λ.χ. ὅτι οὐδὲν ὁσσοῦν
τοῦ θύματος ἐπιτρέπεται νὰ θρασυθῇ, ὅτι οὐδὲν

υπόλειμμα δέον να παραμείνη δια την αἰμον, πάντα ταῦτα δεικνύουσι κατ'αὐτοὺς διὰ πρὸκειται ἐναυθθα περὶ θυσίας. Συνδυάζοντας δὲ τὸ συμπέρασμα τοῦτο πρὸς τὸ ὅτι ἡ εὐρητή τελείται τὴν νύκτα τῆς εὐρινῆς πανσελήνου συγγαγον ὅτι ἡ εὐρητή αὕτη ἀρχικῶς ἦτο εὐρητή τῆς σελήνης; πιθανῶς ὑπὲρ τῶν ποιμνίων. Ὡς τοιαύτην ἀνάγουσι τὴν εὐρητήν εἰς τοὺς Χαναναίους, παρ' ὧν παρέλαβον αὐτήν οἱ Ἰσραηλίται προσδῶσαντες καθαρῶς ἱσχυριδὸν χαρακτήρα. Ὑπὸ τὴν νύκτα ταύτην ἔψαυ τὰ ἐπι μέρους τῆς τελειῆς λαμβάνουσι θρησκ. ἐννοίαν. Τὰ κινρὰ χόρτα εἶναι μέσα πρὸς ἀποδιωξίν κικῶν δαιμόνων ἢ μέσον καθαρτικόν, ἵνα μὴ ἡ ἱερὰ τροφή τοῦ θυσιασθέντος ἀμνοῦ ἔλθῃ εἰς ἐκπαφὴν μετὰ πρὸς ταραχούσης τροφῆς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Τὴν χρῆσιν τῶν ἀζύμων κατανοοῦσι ἐκ τούτου, διὰ ὅτι ζυμοὺς ἄρτος ἐσσωρεῖτο ὡς ἔχων μουσικὸς δυνάμεις καὶ ὡς τοιοῦτος ἠδύνατο ν' ἀπορῆ ἁβιβλαθῆς κατὰ τὴν ἱερὰν ἐκείνην νύκτα. Τὴν χρῆσιν τῆς θύρας διὰ τοῦ αἵματος ἐκλαμβάνουσαν ὡς μέσον ἀποκαθάρσεως τῶν κικῶν δαιμόνων. Οὐδὲν ὁστοῦν θραύεται, ἵνα συμβολικῶς παρασταθῇ ἡ διαφυλάξις τῶν εὐραζόντων ἢ τῶν ποιμνίων. Ὅτι τὸ κρέας ἀπαιτεῖται να εἶναι ὀπτόν, τοῦτο ἐκλαμβάνουσι ὡς τεκμήριον τῆς ἐκ νομάδων λαῶν προελεύσεως τῆς εὐρηῆς. Πρὸς ταῦτα ἐπικαλοῦνται καὶ τὸ ὄνομα τῆς εὐρηῆς *Pesach* παραγόμενον ἐκ τοῦ ὀμη. *πασάχ*, ὅπερ δηλοῖ *διαβαλναι*. Τὴν ἐννοίαν ὁμοῦ ταύτην ἀναφέρουσι εἰς τὴν διάβασιν τῆς σελήνης δι' ὠρισμένον σημεῖον τοῦ αὐρανοῦ.

Βεβαίως τὰ συστατικὰ τῆς τελειῆς δύνανται καὶ οὕτω να κατανοηθῶσιν, ἐν τῷ καθαρικῷ ὁμοῦ τοῦ χαρακτήρος καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς εὐρηῆς καίτοι τὸ ζήτημα, ἐκ τῆς λύσεως τοῦ ὁποῖου ἐκείνα θὰ λάβωσι ἀνάλογον σημασίαν. Τὸ μόνον, ὅπερ ἔχει σημασίαν τινὰ, εἶναι ἡ σύνδεσις τῆς εὐρηῆς μετὰ τῆς πανσελήνου. Τοιαύτην ὁμοῦ σύνδεσιν ἔχομεν καὶ εἰς ἄλλας εὐρητὰς π. χ. τὴν εὐρητήν τῆς Σκηνοπηγίας.

Ὁ ἀνωτέρω σημαγραφηθεὶς ἐπι τῇ βάσει τῆς Π. Α. εὐρητισμὸς φαίνεται να εἶναι ὁ ἀπ' ἀρχῆς. Ἀφ' οὔτου ὁμοῦ τὸ κέντρον τῆς λατρείας ἤραμα ν' ἀποταλῇ ὁ ναὸς τῶν Ἰερουσαλῶν, ἡ θυσία τοῦ Πάσχα ἐγένετο ἐν τῷ ναῷ. Το Δευτερονόμιον (16,7) ἐπιβάλλει ὅπως ἡ θυσία καὶ ὁ εὐρητισμὸς γίνηται ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἰερουσαλῆμ, μετὰ δὲ τὴν πάροδον τῆς νυκτὸς ἐπιστρέφει ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια. Κατὰ τὴν Βαβυλωνίαν αἱμαλωσίαν τοιοῦτό τι δὲν ἦτο δυνατόν να τηρηθῇ. Μετὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν ὁμοῦ τοῦ ναοῦ ὀλόκληρος ἡ τελειῆ τοῦ Πάσχα ἀνέζησεν. Μετ' ἀνεκφράστου χαρῆς κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην συνέρραον εἰς τὴν Ἰερουσαλῆμ τὰ πλήθη ἐκ τῆς Ἰουδαίας, Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας ἵνα εὐρητάσῃ τὸ Πάσχα (πρβλ. Ἰώσ. Ἰουδ. πῶλ. VI, 9,8). Ἐκ τοῦ Ἰωσήπου καὶ τῆς Misna (Pesahim) μανθάνομεν λεπτομερείας κινὰς τῆς τελειῆς. Εἰς τοὺς βραδυτέρους τοῦτους χρόνους φαίνεται διὰ εἰς τὴν πράξιν τῆς προσφορῆς τοῦ ἀμνοῦ ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς οἰκογενείας ἀπεδίδον τὴν ἐννοίαν τῆς θυσίας. Ὁ Φίλιππος ὁ Ἰουδαῖος μαρτυρεῖ (Βίος Μωϋσ. III, 29): «... ἐν τῇ (εὐρητῇ τοῦ πάσχα) οὐχ οἱ μὲν ἰδιῶται προσάγουσι τῷ βωμῷ τὰ ἱερῆα,

θύουσι δὲ οἱ οἰερεῖς, ἀλλὰ νόμου προστάξει σύμπαν τὸ ἔθνος ἱεραῖται, τῶν κατὰ μέρος ἐκάστου τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ θυσίας ἀνάγοντος τότε καὶ χειροουργούντος» (πρβλ. καὶ Pesahim V, 6). Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Ἰερουσαλῆμ ἡ θυσία βεβαίως κατηργήθη, παρέμεινε ὁμοῦ καὶ εἰς τοὺς ἐν τῇ διασκορῇ Ἰουδαίους τὸ πασχάλιον δεῖπνον (πρβλ. τὸ σύνδαινον ποιεῖν) εὐραζοῦσθαι καὶ ἐστῆσθαι τοῦ Ἰωσήπου Ἀρχαιολ. XIV 10,8). Ἰδιαίτερον σημασίαν ἐδίδον ὅτι τὸ Πάσχα να συμπέσῃ μετὰ τὴν εὐρινῆν ἰσημερίαν ἢ ὡς ὁ Ἰώσηπος (Ἀρχαιολ. III, 10,5) λέγει «ἐν κριτῷ τοῦ ἡλίου καθ'εσπέρως». Ἐάν ποτε συνέβαιναν ὥστε ἡ 14 Νισάν να συμπέσῃ πρὸ τῆς εὐρινῆς ἰσημερίας, τότε παρεβίλλετο εἰς ἐμβόλιμος μῆν, ὁ δευτερός Ἀδάρ.

Εἰς τοὺς μετὰ τὴν αἱμαλωσίαν χρόνους τὸ Πάσχα πρὸ ἐλαβὴν ἄλλας ἰδιαίτερον σημασίαν. Ὁ εὐρητισμὸς τῆς γενεθλίου ταύτης ἡμέρας τῆς Ἰσραηλ. ἐθνικῆς ὑποστάσεως ἀνεπείρωτος κατὰ τοὺς χρόνους τῆς πολιτικῆς δουλείας τὰς ἐλπίδας περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ Ἰσραηλ. Ἡ συγκέντρωσις ἀφ' ἐτέρου τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς Ἰερουσαλῆμ ἀνεξαρτητοῦ τὴν ἐθνικὴν αὐτῶν συνείδησιν. Αἱ ἰδέαι περὶ τῆς ἐλευσεως τοῦ λυτρωτοῦ Μεσίου διέκρινον τὰς καρδίαις τῶν εὐραζόντων. Ὁ τότε κατὰ τὴν ἔξοδον ἐκφανεῖς Θεὸς, τὴν δύναντιν τοῦ ὁποῖου συνήρχοντο να ἐξυμνηθῶσι κατὰ τὸ Πάσχα δὲν ἦτο δυνατόν να μὴ ἐκφανῇ πάλιν ὡς λυτρωτῆς. Οὕτω ἀναμφιβόλως κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἐτονίσθη ὁ ἀρχαιότερον πιθανῶς ἀποδοθεῖς εἰς τὸ Πάσχα Μεσιακὸς χαρακτήρ καὶ ἡ συμβολικὴ σημασία τοῦ ἀμνοῦ.

Μετὰ τῆς εὐρηῆς τοῦ Πάσχα ἦτο κατὰ Λευιτ. 23,5 ἔξ. Ἄρθ. 28,16 ἔξ. συνδεδεμένη ἡ εὐρητή τῶν ἀζύμων διαρκούσα 7 ἡμέρας. Τὸ Ἔξ. 34,18 26 ἀναφέρει τὰς δύο εὐρητὰς κχωρισμένως, ἐνῶ ἀφ' ἐτέρου ἐν Λευιτ. 23,10 καθορίζεται ὅπως τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν τοῦ Πάσχα ὁ ἱερεὺς προσφέρει τὴν ἀπαρχὴν τοῦ θουρισμοῦ. Ταῦτα ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ Λευιτ. 16,7, ἐνθα φαίνεται διὰ ἡ εὐρητή τοῦ Πάσχα λῆγει ἄμα τῇ ἀνατολῇ τῆς 15ης Νισάν, ἔδωκαν ἀφορμὴν να ὑποταθῇ διὰ ἀρχικῶς ἡ εὐρητή τῶν ἀζύμων δὲν ἦτο συνδεδεμένη μετὰ τοῦ Πάσχα. Ὁ Ἰαζεκιήλ (45,21) γνωρίζει τὴν σύνδεσιν ταύτην. Διὰ ταυμά τι τοῦ Δαρείου II χρονολογούμενον κατὰ τὸ 419 π. χ., διασπένεται εἰς τοὺς ἄραμ. παπύρους τῆς Ἐλεφαντίνης, φαίνεται να ζητῆ να εἰσαγάγῃ τὴν εὐρητήν τῶν ἀζύμων εἰς τὴν Ἰουδαίαν κοινότητα τῆς Ἐλεφαντίνης.

Ἐάν πράγματι ἀπ' ἀρχῆς ἡ εὐρητή αὕτη δὲν ἦτο συνδεδεμένη μετὰ τοῦ Πάσχα, πάντως ὁμοῦ ἡ συσχέσις αὐτῆς πρὸς τὸ γεγονός τῆς ἐξόδου ἔξ Αἰγύπτου εἶναι ἀρχαιοτάτη ὡς δεικνύει τὸ Ἔξ. 13,3-10. Ἰσως τὸ ὅτι καὶ ἡ εὐρητή τῶν ἀζύμων καὶ τὸ Πάσχα ἐσχετίζοντο πρὸς τὸ γεγονός τῆς Ἐξόδου συνέβαιναν ὥστε αἱ δύο αὐταὶ εὐρητὰ να συνενωθῶσιν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Μ. ΒΕΛΛΑΣ

Ο "ΔΙΩΓΜΟΣ,"

Ε'

Ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία, ἔχουσα τὴν εὐκολίαν νὰ ἔξαποπέμψῃ ὑπαγγελιστὰς εἰς τοὺς ἔτι ἀχριστιανιστοὺς λαοὺς πρὸς προσηλυτισμὸν αὐτῶν εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκίαν, δικαιούται νὰ κτυχᾶται ὅτι μεταξὺ αὐτῶν ἀνεδείχθησαν πραγματικοὶ θρησκευτικοὶ ἥρωες, ἀνυστροβοῦλως, ἀφιλοκερδῶς καὶ ἐπὶ ἰδίῳ μάλιστα κινδύνῳ μοχθήσαντες ἵνα ὡς πλείστους ἀγρίους καὶ βαρβάρους εἰδωλολάτρως ἐλικύσωσι πρὸς τὸ ἀνθρώπου ποσότηριον τοῦ Χριστοῦ φῶς. Ἐάν ὅμως οἱ ἀποστολικοὶ οὗτοι ἀγωνιστοὶ ἀποτελοῦσι θετικὸν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης κεφάλαιον, οἱ ἄλλοι ἔκτεινοι «κογκρεγκασίαν» τῶν ποικιλωνύμων λατινικῶν μοναχικῶν ταγμάτων τυχοδιώκται καὶ οἱ ἀστειοὶ ἔκτεινοι ἐρμαφρόδιτοι πλάνητες, οἱ ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν «οὐνιτῶν» ὑπὸ ποικίλης δορᾶς ὡς λαθρέμποροι ὑπερβαρῆνοι εἰς τὰς χριστιανικὰς μάνδρας ἀποτελοῦσιν οὐχὶ ἀπλῶς παθητικὸν διὰ τὴν ἐν λόγῳ Ἐκκλησίαν, ἀλλ' αὐτόχρημα ἀποτρόπαιον σίγμα τῆς. Ἀνίκανοι διὰ τὸ γνήσιον εὐαγγελικὸν τῆς ἱεραποστολῆς ἔργον, ἠηρηστυμένοι διὰ τὰς ἐν τῷ κλίματι τῆς ἰδίας Ἐκκλησίας δράσεις, ραστεῦοντες ὀπαδοὶ τοῦ ἠηρηστος κόπου καὶ ἀπὸ ἰδιοσυγκρασίας ἀλαπεκίζοντες, χρησιμοποιοῦνται ὑπὸ τοῦ Βατικανοῦ ὡς τὰ καταλληλότερα ὄργανα, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἠδύνατο ἴσως νὰ πραγματοποιηθῇ ἐπὶ τέλους τὸ ὄνειρον τῆς ἠγεμονεύσεως ἐπὶ σύμπαντος τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου. Ἐφ' ὅσον δὲν ἐπιτυγχάνετε μεταξὺ τῶν ἐνηλικίων, προσπαθήσατε νὰ κερδίσετε τὰς ψυχὰς τῶν μικρῶν παιδίων, προπαγανδίσετε μεταξὺ τῶν τάξεων τῶν πτωχῶν καὶ τῶν ἀποκλήρων, βοηθεῖτε τοὺς πενομένους πρόσφυγας, περιθάλψετε τὰ ὄρφανά των, παρῆχτε εἰς αὐτοὺς στέγην καὶ ὅ,τι δῆποτε μέχρι κορεσμοῦ καὶ τῶν ὑλικωτέρων των ἐπιθυμιῶν, προσαρμόξεσθε πρὸς τοὺς θεσμοὺς τῆς λατρείας των, λειτουργεῖτε ὅπως λειτουργοῦν, ψάλλετε ὅπως ψάλλουσι, ἐνδύεσθε ὅπως ἐνδύονται, πιστεύετε ὅπως πιστεύουσιν, χαμαιλεοντίζετε, τέλος πάντων, ὅσον τὸ δυνατόν ὑποκριτικώτερον καὶ ὑπουλότερον, ἀρκεῖ νὰ κερδίσετε ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα στόματα ὁμολογοῦντα τὸν Πάπαν ὡς ἀρχηγόν των. Τοιαῦτα ἐντέλλεται ἡ ἀρόπολις τοῦ Βατικανοῦ.

Καὶ διαπεραιοῦνται λοιπὸν καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς, καὶ ἰδρύνοντες σχολεῖα καὶ ὀρφανοτροφεῖα καὶ ἄσυλα ἐν μέσῳ ἡμῶν, ἐπιλαμβάνονται, ὡς φεῖται, τῆς «ἐθνικῆς» καὶ «θρησκευτικῆς» διαπαιδαγωγήσεως τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας, καθ' οἷον τρόπον

καὶ καθ' οἷον θράσος, βέβαια, θὰ ἠξίουν νὰ διαπαιδαγωγήσουν «ἐθνοπροεπῶς» καὶ «θρησκευτικῶς» τοὺς ἰταλόπαιδας. φέρ' εἰπεῖν, ὀρθόδοξοι κληρικοὶ, αἰφνης ἐνσκήπτοντες εἰς τὴν Ρώμην καὶ ἰδρύνοντες ἐν μέσῳ Ἰταλίας σχολεῖα καὶ ἄσυλα. Καὶ τούτους μὲν θὰ ἐπεδίωκε κάκιστα ἐκ τῆς Ἰταλίας μία στοιχειωδῶς ἀξιοπροεπῆς ἰταλικὴ κυβέρνησις· οἱ ἐν μέσῳ ὅμως Ἀθήναις ἐνεφηνωθέντες καὶ διὰ τῆς ὀλεθρίας «ἐθνοπροεπῶς διαπαιδαγωγήσεως» τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ τὴν ἐθνικὴν καὶ θρησκευτικὴν φθορὰν οὐτοῦ καταργαζόμενοι ἄλλοσθενεῖς καὶ ἐτερόδοξοι φρόνκοι μοναχοὶ ἢ οἱ ἑλληνες μὲν, ὡς λέγουσι, τὴν ἐθνικότητα, ἀλλ' εἰς ἄλλο θρησκεῦμα καὶ ἐκκλησίαν ἀνήκοντες οὐνίται κληρικοὶ πρέπει νὰ ὑποστηριχθῶσιν, οἱ ἄνθρωποι, εἰς τὸ ἐθνοφαλὲς ἔργον των καὶ νὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα καὶ τὴν αὐθάδειαν νὰ διαμαρτύρωνται ὅταν τοῖς λέγεται ὅτι δὲν εἶναι ἔργον ἰδικόν των ἢ ἐθνικὴ καὶ θρησκευτικὴ κατάρτισις τῶν ἑλληνοπαίδων.

Τῇ 28 Μαρτίου 1932 συμπληρουμένης πεντηκονταετίας ἀπὸ τῆς ὑπὸ τῆς γαλλικῆς βουλῆς ψηφίσεως τοῦ γνωστοῦ νομοῦ περὶ τῆς ἐν Γαλλίᾳ θεσμοθετήσεως τοῦ «λαϊκοῦ καὶ ὑποχρεωτικοῦ σχολεῖου» («*école laïque et obligatoire*»: 28 Μαρτίου 1882), περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους κατετέθη εἰς τὴν ἐν λόγῳ βουλὴν πρότασις περὶ ἀναμνηστικοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ὑπὸ τοῦ Jules Ferry «δημιουργίας τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν Γαλλίᾳ» διὰ μιᾶς καταλλήλου Ἐκθέσεως καὶ δι' ἐνὸς συνεδρίου κατὰ τὸ ἐπιπλέον ἔτος. Ἡ πρότασις αὕτη προὐκάλεσε ζωηροτάτην καὶ διεξοδικωτάτην συζήτησιν μεταξὺ τῶν διαφόρων πολιτικῶν μερίδων, πρωτοστατοῦντος τοῦ βουλευτοῦ M. Groussau, ἐπικρίναντος τὸν ἑορτασμὸν γεγονότος ὀφειλομένου εἰς πολιτικὸν ἐπιδιώξαντα τὴν διοργάνωσιν τῆς ἀνθρωπότητος ἀνευ Θεοῦ διὰ τῆς καταργήσεως τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς διδασκαλίας ἐν τοῖς σχολαῖς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Ἐν τῇ ἀκρᾶς ἐνδιαφεροῦσιν συζητήσει ἔκτεινῃ τῆς γαλλικῆς βουλῆς, ὅ,τι ἰδιαιτέρως ἀφορᾷ εἰς τὸ περὶ ὁ ἀσχολούμεθα ζήτημα εἶνε ἡ συσχέτισις αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐν Γαλλίᾳ διδασκτικὴν δρᾶσιν τῶν μοναχῶν τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἀμφοτέρων τῶν φύλων, εἰς τὸν ἀπὸ τῶν δημοσίων σχολῶν ἀποκλεισμὸν τῶν ὁποίων ἀπέβλεπεν ὁ περὶ τοῦ λαϊκοῦ σχολεῖου γαλλικὸς νόμος. Οἱ λατῖνοι μοναχοὶ, ἀποκλεισθέντες ἐκ τῆς ἐν Γαλλίᾳ διδασκαλίας—ἂν καλῶς ἢ κακῶς, ἀποτελεῖ ἄλλο ζήτημα—ἐξώρμησαν εἰς τὰς χώρας τῆς Ἑγγύς καὶ Ἀπὸ Ἀνατολῆς, ἐνῶ δὲ ἀπεκηρύττοντο ἐν αὐτῇ τῇ πατρίδι των ὡς ἀνεπιθύμητοι διδάσκαλοι καὶ παιδαγωγοὶ καὶ δι' αὐτοὺς ἔτι τοὺς συμπατριώ-

τας καὶ ὁμοθρήσκους των, ὑπεστηρίζοντο ἐν τῇ ἀνὰ τὴν ἄλλοδαπὴν δράσει των τὸ μὲν ὡς προπαγανδιστὰς τῆς γαλλικῆς γλώσσης, τὸ δὲ πρὸς αὐτὸ τὸ συμφέρον τῶν δικαίων των φοβουμένων τὴν εἰς τὰ ἴδια ἐπάνοδον καὶ τὴν ἀνακίνησιν δυσαρέστον διὰ τὴν χώραν ζητημάτων. Ἐνῶ δὲ ἐν αὐτῇ τῇ Κίνα ἡ ἔθνικὴ κυβέρνησις στερεῶς ἔχεται τῆς ἔθνικῆς διαπαιδαγωγήσεως τῶν κνεζοπαίδων κατὰ πάσης ἀπὸ ἔθνικῆς διδασκαλίας ἐπηρείας, οἱ ἐν Ἑλλάδι ξένοι τὴν ἔθνικότητα καὶ τὸ θρησκειακὸν «διδάσκαλον» καὶ «παιδαγωγόν» τῶν λατινικῶν ταγμάτων καὶ τῆς οὐνίας ἀξιοῦσι παρ' ἡμῶν νὰ φανῶμεν κατώτεροι τῶν Κινέζων.

Ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν προσκαλεῖ τὴν Ὁρθόδοξον διὰ τῶν παπῶν τῆς πρὸς ἔνωσιν, διαρκῶς δὲ εἰς τὸν κόσμον κηρύττει ὅτι ὁ μόνος τῆς πόθως εἶνε ἡ πραγματικὸς τῆς ἐντολῆς τοῦ Κυρίου ὅπως ἡ ἀνθρωπότης ἀποτελέσῃ ποιμνὴν μίαν ὑπὸ ἓνα ποιμένα.

Λυπούμεθα διαπιστοῦντες ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ῥώμης πράττει πᾶν τοῦναντίον: πάντα τὰ χρησιμοποιούμενα ὑπ' αὐτῆς μέσα συντείνουσι εἰς τὴν παράτασιν τῆς διαίρεσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, διότι εἶνε ἀντικρὺς ἀντίθετα πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ἧς φορεὺς καὶ διδάσκαλος διατείνεται ὅτι εἶνε. Διάδοχος, συνεχιστὴς καὶ φορεὺς τῶν γνωστῶν τῆς παλαιᾶς Ῥώμης δικτατορικῶν κοσμικῆς παγκυριαρχίας τάσεων, ἐνσαρκοῦ ἐν ἑαυτῇ τὸ πνεῦμα τὸ κοσμικὸν ὑπὸ τὴν γεηροτέραν του ἔνοιαν, ἐφ' ὅσον δ' ἐλαύνεται ὑπὸ ροπῶν κοσμικῶς κατακτητικῶν, ἐφ' ὅσον «πολιτεύεται», ἀσκοῦσα πολιτικὴν κοσμικὴν μὲ τὸ ὕλικόν της «κράτος», τὰς ἀστυνομικὰς της «φρουράς», τοὺς «προσβεβυτάς», τὰ ἴδια «νομίσματα» καὶ εἴ τι ἄλλο λέγεται κράτος, κρατικὴ ἐξουσία καὶ αὐτὴ, χαρακτηριστικὸν γελοίας ἀνθρωπικῆς μεγαλομανίας καὶ ὕλοφρόνων ὀρέξεων, εἶνε συγκρότημα ἐκ «τοῦ κόσμου τούτου», οὐχὶ τοῦ πνευματικοῦ καὶ τοῦ οὐρανοῦ. Ἀνίκανος νὰ νοήσῃ, νὰ αἰσθανθῇ καὶ νὰ ἐνστερνισθῇ τὸ πνεῦμα τῆς εὐαγγελικῆς ἐλευθερίας, διαπαιδαγωγεῖ καὶ ἀνατρέφει τὰ ὄργανά της εἰς τὴν ἀνελευθέρωσιν, τὴν ὑπόκρισιν καὶ τὴν δολιότητα, ἵνα δι' αὐτῶν κατορθώσῃ ὅ,τι δὲν ἐπιτυγχάνει διὰ τῆς εὐθύτητος, τῆς λογικῆς πειθοῦς, τῆς ἀκεραιότητος, τῆς ἀνιδιοτελείας, συλλήβδην διὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Χριστοῦ. Κατέλαβεν ἡ Ἰταλία τὴν Δωδεκάνησον, καὶ σπεύδει τὸ Βατικανόν, ἐπίκουρον ἅμα καὶ ἐκμεταλλεῦσθαι τῆς κοσμικῶν πολιτικῶν συμφερόντων,—σπεύδει νὰ ἐγκαθιδρύσῃ λατίνον ἐπίσκοπον ὅπου δὲν ὑπάρχον πιστοὶ τῆς, ἀλλὰ καὶ νὰ ὀργανώσῃ συνέδριον Εὐχαρι-

στίας ἐν Ῥόδῳ διὰ νὰ ἐξαπατήσῃ ἐν γνώσει καὶ σκοπίμως τὸν κόσμον ὅτι ἀνταποκρίνεται τάχα πρὸς τὰ φιλολατινικὰ αἰσθήματα τοῦ λαοῦ τῆς ἑλληνικῆς μεγαλονήσου, ἐνῶ εἶνε βεβαία ὅτι, πληγώνουσα οὐκ εἰς τὰ καιρία τὸν μοναδικὸν σχεδὸν ὀρθόδοξον πληθυσμὸν τῆς, θὰ ἐξεγείρῃ κατ' ἑαυτῆς τὴν ἀπέχθειαν τὴν ἀγαπάνησιν καὶ τὸ μίσος του. Μόλις ὡς εἶδε τὸ σῶμα τῆς ὀρθοδόξου ρωσικῆς ἐκκλησίας μεστὸν τραυμάτων ἐκ τῆς ἐν τῷ σοβιετικῷ κράτει ἀνεκδιηγήτου δοκιμασίας τῆς, ἔσπευσεν ὡς μυῖα νὰ ἐπικαθῆσθαι, ὅτι καιρὸς ἐπέστη γονίμου ἐκμεταλλεύσεως τῆς δυστυχίας τῆς καὶ τῶν πόνων τῆς. Ἀπέρχεται ὁ ἀγγλικανὸς πρωθιεράρχης εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς προσκύνησιν τῶν ἁγίων τόπων, καὶ τὸ Βατικανὸν ἀναστατώνει τὸν κόσμον ἐκ καθαρῶς κοσμικῶν ἐλατηρίων πανταχοῦ διαφημισθέντων, διὰ νὰ στερηθῇ ὁ «ἀνευ δικαιωμάτων» ἐν Παλαιστίνῃ κληρικὸς τῆς ἐκ τῆς ἐπισκέψεως τῆς ἁγίας Γῆς παραμυθίας. Ὁ λατίνος ἐπίσκοπος τῶν ἐν Τήνῳ καὶ Μυκόνῳ δυτικῶν μεταθέτων λάθρα τὴν ἔδραν του εἰς Ἀθήνας ἀναδύεται αἰφνης διὰ παπικῆς ταχυδακτυλογραφίας ὡς ἐπίσκοπος ἀνυπάρχου δυτικῆς ἐπισκοπῆς Ἀθηνῶν εἶνα δύναται μετὰ πλήρους κυρείας καὶ δικαιοδοσίας... ἐν ταύτῃ τῇ λαμτρᾷ πόλει ἔδρευειν καὶ προσφύρωσθαι περὶ τῶν πνευματικῶν χρειῶν τῶν αὐτόθι καθολικῶν μερμηνῶν» παρὰ τὴν γνώμην τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως καὶ τὰ ἐν Ἑλλάδι συνταγματικὰ καθεστῶτα εἶνε, βλάπτει, καὶ ἡ Ἑλλὰς pars infidelium διὰ τὸν Ἐπίσκοπον Ῥώμης εἰς τὴν ὅποιαν δύναται νὰ καθιστᾷ ἐπισκόπους, ἀρχιεπισκόπους καὶ δελεγάτους «κατ' ἴδιαν γνώμην καὶ βούλησιν». Ἐπέρχεται ἡ συμφορὰ τῆς Μ. Ἀσίας, καὶ οἱ ἐν Κων)πόλει οὐκίται διαπεραιοῦνται εἰς τὴν partem infidelium ταύτην, χωρὶς δὲ νὰ ἔχωσι ποιμνιον, ἐνσαφηνοῦνται ὡς ἐκκλησία ἴδια, καὶ ἀναθρόσκει ἐν Ἀθήναις μία παράδοξος καὶ ἀστεία δυτικὴ διαρχία μὲ δύο δυτικούς ἐπισκόπους, οἱ ὅποιοι ἐνῶ διὰ τὸν αὐτὸν περιλάλητον σκοπὸν τοῦ Βατικανοῦ συνεργάζονται ἐν ἀλληλεγγύῃ, ὡς εἶνε πασίγνωστον ὅσακις ἐξ οἰουδήποτε περιστάτικοῦ ἢ κοινῆ γνώμῃ ἐξεγερθῇ κατὰ τῶν οὐνιτῶν ἐμφανίζονται ὡς ἀγνωοῦντες ἀλλήλους. Ὑπὸ τοιαύτας οἰκτρὰς συνθήκας καὶ διὰ τοιαύτων κοσμικῶν μέσων κανχᾶται ἡ Ἐκκλησία Ῥώμης ὅτι καταργάζεται τὴν παγ-χριστιανικὴν «ἔνωσιν», ἐνῶ δι' ὅλων τῆς τῶν δυνάμεων διακρατεῖ καὶ ἐντείνει τὴν πρὸς αὐτὴν ἀποστροφὴν τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν.

Ὅταν σᾶς δηλοῦν κατὰ πρόσωπον ὅτι δὲν σᾶς θέλουν, ἐὰν ἦσθε ἔντιμοι ἄνθρωποι καὶ ἔχετε κόκκον ἔξιοπρεπείας καὶ αὐτοσεβασμοῦ ὑφείλετε νὰ δένετε

τὰς ἀποσκευὰς σας καὶ νὰ ἀπέρχοσθε. Ἄλλοθενεῖς καὶ ἑτεροδόξοι σεῖς μοναχοὶ ἀγνώστων καὶ ἀνεπιθυμήτων παρ' ἡμῖν τοῖς ὀρθοδόξοις καλογηρικῶν ταγμάτων, πρὸς τίνα σκοπὸν ἰδρύνετε τόσον πολλὰ καὶ τοιούτων διαστάσεων σχολεῖα, εἴν δὲ ἦσθε ἀπαραιτήτοι μόνον διὰ τὴν θρησκευτικὴν διδασκαλίαν τῶν δυτικῶν συμπολιτῶν μας, διατὶ δέχεσθε εἰς αὐτὰ καὶ διδάσκετε καὶ παιδαγωγεῖτε Ἕλληνας ὀρθοδοξόπαιδας; Σεῖς ἄλλοδαποὶ καὶ ἄλλοθενεῖς, πῶς δύνασθε νὰ τονώσητε καὶ ἐνισχύσητε τὴν ἑλληνικὴν ἐθνικὴν τῶν συνείδησιν καὶ νὰ φρονηματίσητε αὐτὰ εἰς τὰ ἐθνικὰ ἰδεώδη τῶν μὲ τὴν ξένην σας γλώσσαν καὶ μὲ ββλία ἀλλόγλωσσα, ἄλλην δὲ θρησκείαν προσβεύοντες καὶ εἰς ἄλλην ἀνήκοντες ἐκκλησίαν, ἐν τίνι δικαίωματι διδάσκετε τὰ δόγματά σας εἰς τοὺς ὀρθοδόξους ἑλληνοπαιδας διὰ τῆς λατινικῆς κατηχήσεως καὶ πῶς δὲν αἰσχύνεσθε βιάζοντες τὰ παιδιά νὰ προσεύχωνται εἰς τοὺς ναοὺς σας κατὰ τὴν λατρείαν τὴν ἰδικὴν σας;

Διατὶ ἐνεργεῖτε τὸν ἄνανδρον καὶ εὐτελεῖ αὐτὸν προσηλυτισμὸν εἰς τὰς ἀνιδέους παιδικὰς ψυχὰς παντοιοτρόπως ἐμπνέοντες ἀποστροφὴν ἢ τοῦλάχιστον ἀδιαφορίαν εἰς τοὺς ὀρθοδοξόπαιδας πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν θρησκείαν των; Συλλέγετε, οἱ οὐνῖται, δολάρια ἐξ Ἀμερικῆς καὶ εἰτοιμάετε μεγαλόπνοα σχέδια πρὸς θρησκευτικὴν κατάκτησιν τῆς Ἑλλάδος, καὶ βρονθούμενοι φλυαρεῖτε, ὅτι εἰς πείσμα ὄλων, καὶ πανεπιστήμιον ἀκόμη θὰ ἰδρύνετε, καὶ αὐταρέσκως καυχᾶσθε ὅτι, ἐὰν εἴχετε καὶ ἑκατὸν μόνον λογίους μεμορφωμένους ὀπαδούς, ἡμερῶν μόνον ἔργον θὰ ἦτο δι' ὑμᾶς τῆς Ἑλλάδος ἡ θρησκευτικὴ ὑποδούλωσις. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νομίζετε ὅτι εὐτελεῖτε τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἐκκλησίαν της ἐκδικούμενοι δι' ὅσα μέτρα ἐλήφθησαν καθ' ὑμῶν. Ἐπεσύρατε καθ' ὑμῶν τὴν κοινὴν ἀγανάκτησιν καὶ ἀπέχθειαν, καὶ ἐνῶ ἀναπνέετε τὴν περὶ ἡμᾶς ἀτιμωσίαν τῆς περιφρονήσεως διὰ τὴν ὑπουλον καὶ δολίαν καὶ ἄνανδρον ὑπὸ τὰ ὀρθόδοξα ἄμφια διαγωγὴν σας, ἀντὶ νὰ ἀφανισθῆτε ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς ἑλληνικῆς γῆς, ἀπειλεῖτε ὅτι θὰ καθύγετε εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἑθνῶν, ὡ θουμάσιοι «πατριῶται», ἐπικαλεῖσθε ὑπὲρ ὑμῶν τοὺς νόμους καὶ τὰς ἐλευθερίας τῆς χώρας ἵνα ἀνετώτερον τὴν ὑπονομεύητε, προκτελεῖτε γνωμοδοτήσεις διὰ νὰ ὀχυρώσετε τὰς ἐχθρικὰς πρὸς τὴν ὀρθόδοξον Ἑλλάδα θέσεις σας καὶ καταφεύγετε εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας διὰ νὰ κερδίσητε τὸ δικαίωμα τῆς διὰ τῶν ὀρθοδόξων ἑλληνικῶν ἀμφίων ἐξαπατήσεως τῶν χριστιανῶν. Ἐνῶ ἑκατομμύρια ἑλλήνων σᾶς ἀποστρέφονται καὶ ἡ ἐθνικὴ συνείδησις δὲν σᾶς ἀνέχεται,

ἐπιμένετε νὰ ἐπικάθησθε παράσιτοι βατικανοὶ μικροπράκτορες, δαψιλεύοντες εὐκόλως γενναιοδορίας εἰς δυστυχεῖς γυναικάρια, περισυλλέγοντες ῥάκη τινὰ δυστυχοῦς ὀρφανίας, μετροῦντες οἰκόπεδα καὶ συντάσσοντες σχέδια προπαγανδιστικά πρὸς κατάκτησιν τῆς ἀδεσπότητου Ἑλλάδος, ραδιοϋγουντες τὴν χώραν μας εἰς τὴν ξένην ὡς ἐκ φανατικῆς μισοθρησκείας ξενηλατοῦσαν καὶ κηρύττουσαν διωγμὸν κατὰ τῶν ἑτεροδόξων ἐξ ἐλλείψεως ἀνεξίθρησκείας. Μήψεσθε ἡμᾶς ὡς βαρβαρίζοντας διὰ τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ ὄρου «κατόλικος» προκειμένου περὶ ὑμῶν, ἐνῶ κάλλιστα γνωρίζετε ὅτι δὲν σᾶς ἀναγνωρίζομεν ὡς «καθολικούς», ἦτοι ὡς ἀνήκοντας εἰς τὴν τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως «Καθολικὴν Ἐκκλησίαν» καὶ ὅτι πρὸ ἐτῶν ὁ τὰς γραμμὰς ταύτας γράφων ἀνέπτυξεν ἐμπειριστατωμένως καὶ ἀδιασίστως ἐν τῷ «Πανταίνῳ» ἐν ἄρθρῳ ὑπὸ τὸν τίτλον «Διὰ τοὺς κατόλικους ἀπαξ καὶ διὰ παντὸς» διατὶ εἴσθε διὰ τοὺς ὀρθοδόξους «κατόλικοι» καὶ κατ' οὐδένα τρόπον «καθολικοί». «Κατόλικους» σᾶς ἀπεκάλουν ὀρθῶς οἱ πατέρες ἡμῶν καὶ καλῶς παρ' ἡμῖν ἐπεκράτησεν οὕτω νὰ ὀνομάζεσθε διὰ νὰ διακρίνεσθε ἀπὸ τοὺς πιστοὺς τῆς Ἐκκλησίας τῶν ἁγίων ἐπὶ τὰ Οἰκουμενικῶν συνόδων δι' οὗ γνωρίζετε λόγους. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται ἐν οἷς ἐναῦθα γράφομεν περὶ τούτου. Ἡμεῖς, ἀπὸ γνησίων χριστιανικῶν πεποιθήσεων, ἀπὸ παραδόσεων, ἰδιοσυγκρασίας καὶ ἀγωγῆς ἀνεξίθρησκοι, σεβόμεθα τῶν ἑτεροδόξων τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἁρμονικωτάτη ἐν ἡμῖν καὶ μεθ' ἡμῶν συμβίωσις τῶν συμπατριωτῶν δυτικῶν. Ἐφ' ὅσον ὅμως ξένοι μοναχοὶ ταγμάτων μοναχικῶν ἄλλοτρίας Ἐκκλησίας καὶ οἱ ἄλλοι ἐκείνοι τῆς διαβοήτου οὐνιτικῆς φατρία; εἰταῖροι, διανοήθησαν νὰ ἐκλάβωσι «Μυστῶν Ἰσταν» τὸν λαὸν τὸν ἑλληνικόν, ἐπιδραμόντες δὲ εἰς τὴν χώραν μας ἠξίωσαν νὰ νοθεύωσι τὴν ἐθνικὴν καὶ θρησκευτικὴν συνείδησιν τῶν ἑλληνοπαιδῶν, ἀφοῦ δὲ εἶδον ἐπ' ἐσχάτων τὰ προσηλυτιστικά σχέδιά των καθ' ἱκανὴν κλίμακα ματαιούμενα, ἔξετραγηλίσθησαν εἰς ἐξύφρασιν σκευωριῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐδημιούργησαν θρησκευτικὸν «διωγμὸν» πρὸς δυσφήμησιν τῆς πατρίδος μας, δὲν δυνάμεθα νὰ παραμένωμεν ἀπαθεῖς ἐναντὶ τῆς αὐθαδεστάτης αὐτῶν πρὸς ἡμᾶς συμπεριφορᾶς.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ

ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΕΡΑΓΜΕΝΩΝ
ΤΗΣ ΠΡΟΚΑΤ. ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΑΓ. ΟΡΟΥΣ

Ἐν τῇ ἐφημερίδι «La Bulgarie» τῆς Σόφιας ἐδημοσιεύθη ἐπ' ἐσχάτων εὐρεία περίληψις σειρᾶς ἀρθῶν τοῦ σεβ. ἀρχιεπισκόπου Βάρνης καὶ Πρεσλάβας κ. Συμῶν καταχωρηθέντων τὸ πρῶτον ἐν τῇ βουλγαρικῇ ἐφημερίδι «Ναρόντεν Μπουρνίτσελ», ἐν ἧς ὁ βούλγαρος ἱεράρχης ἐξετάζει τὰ ζητήματα, περὶ τὰ ὁποῖα ἠσυχολήθη ἐπ' ἐσχάτων ἢ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει συνελθοῦσα Προκαταρκτικὴ ἐπιτροπὴ καὶ ἅτινα λεπτομερῶς ἀναφέρονται ἐν τοῖς πρὸ τίνος δημοσιευθεῖσιν εἰς Ἰλιον τεύχος πρακτικῶν τῆς ἐν λόγῳ ἐπιτροπῆς. Ὁ σεβ. ἀρθρογράφος ἐξετάζων τὸ κατ' ἀρχὰς τὸ ζήτημα τῆς ἀναγκαιότητος τῆς συγκλήσεως οἴκουμ. συνόδου, φρονεῖ ὅτι ὄντως ὑπάρχουσι σήμερον ζητήματα ἀφορῶντα εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ εἰς τὰς σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον, ἅτινα ἐπιδέονται λύσεως διὰ πάσας τὰς ἐθνικὰς ἐκκλησίας ὑποχρεωτικῆς. Ἡ α. σ. διαπιστοῖ ὅτι ἡ σύγκρισις τῆς σημερινῆς ἐκκλησίας πρὸς τὰ ἀνέκαθεν διατεταγμένα ἄγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἢ οἱ χριστιανοὶ πρέπει νὰ συμμορφώσωνται τὴν ζωὴν των πρὸς τοὺς ἀρχαίους κανόνας, ἢ ὀφείλωμεν νὰ ὑποβάλωμεν τοὺς τελευταίους εἰς προσηκτικὴν ἐξέτασιν καὶ νὰ ἀναθεωρήσωμεν αὐτούς, ὡς εἶνε π. χ. οἱ κανονίζοντες τὰς νηστείας ἱεροὶ κανόνες πρὸς τοὺς ὁποίους ὀλίγοι σήμερον συμμορφοῦνται, οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὸν ἐν γένει γάμον τῶν κληρικῶν, εἰς τὰς προσόδους καὶ τὴν καθ' ὅλου κτημοσύνην τῆς ἐκκλησίας. Μεταξὺ τῶν μελετητέων ὑπὸ τῆς συνόδου ζητημάτων κατατάσσεται καὶ τὸ ἡμερολογιακόν, ἐπ' ἧς δὲ καὶ τὸ τῶν σχέσεων τῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον Κων)πόλεως. «Ὡς εἶνε γνωστὸν—γράφει ἡ α. σ.—τὸ Πατριαρχεῖον δὲν ἀναγνωρίζει τὴν βουλγαρικὴν ἐκκλησίαν, ἐνιεύθεν δὲ προκύπτει κατάστασις ἀνώμαλος διὰ τὴν ἡμετέραν ἐκκλησίαν ἐν ταῖς σχέσεσιν αὐτῆς πρὸς τὰς λοιπὰς ἐθνικὰς ἐκκλησίας, διότι οὐδὲ μία ἐξ αὐτῶν τηρεῖ σχέσεις πρὸς τὴν βουλγαρικὴν ἐκκλησίαν, ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὸ πατριαρχεῖον Κων)πόλεως. Ἡ ἀνωμαλία αὕτη δέον νὰ ἀρθῇ, τοῦτο δὲ θὰ γένη μόνον ὅταν ἡ διαφορὰ ἡμῶν πρὸς τὸ πατριαρχεῖον διακανονισθῇ καὶ αἱ κανονικαὶ πρὸς αὐτὸ σχέσεις ἀποκατασταθῶσιν. Ἐκ τοῦ ζητήματος τούτου ἐξαορίζεται ἡ πληρῆς εἰρήνη ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ, διὸ καὶ εἶναι ἄξιον ἐξετάσεως ὑπὸ συνόδου οἰκουμενικῆς. Ἐπ' αὐτοῦ ὁμως ἡ πανορθόδοξος τοῦ Ἁγίου ἐπιτροπῆς ἐναντίαν ἐξέφρασε γνώμην».

Ἐκ τῶν ὑποκειμένων εἰς τὴν λύσιν τῆς Οἴκουμ. συνόδου ζητημάτων ὁ σεβ. ἀρθρογράφος ἐξάγει ὡς τὸ σπουδαιότατον καὶ τὸ μᾶλλον ἀποφασιστικόν, τὸ τῶν ἀμοιβαίων μεταξὺ τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν σχέσεων. Μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν τῆς μῆς ἐκκλησίας κατάτμησιν εἰς πολλὰς διακλαδώσεις ἤρξατο ὑπὸ τούτων—πλὴν τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας—ἀσκούμενος ζωντὸς προσηλυτισμὸς, ἰδιὰ διὰ τῶν ἐν ταῖς κόλπαις αὐτῶν ἰδρυομένων σχολείων. Ἡ δι'

αὐτῶν διενεργουμένη προπαγάνδα εἰς λίαν θλιβαρὰ καὶ ἀθέμιτος, μόνη ἢ ἡ ἐνωσις πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ θὰ ἠδύνατο ν' ἀναχαίτησεν τὸ ὑπ' αὐτῆς προξενηθὲν κακόν. Ἡ ρωμαϊκὴ ἐκκλησία διαβιβαιοῖ ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ ἐργασθῇ πρὸς τοῦτο, διὰ καὶ προσεκάλεσε τοὺς χριστιανούς πασῶν τῶν ἀποχρώσεων, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ὀρθοδόξων, νὰ ἀναγνωρίσωσι πρὸς τοῦτο τὸν πάπαν ὡς κεφαλὴν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἵνα εἰς μόνον ὑπάρχη ποιμὴν καὶ ἐν ποιμνίον. Ἐξ ἄλλου καὶ οἱ ἀπὸ τῆς ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας ἀποσχισθέντες χριστιανοὶ πλείστοις ἀπεπειράθησαν νὰ πλησιάσωσι τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἐφ' ᾗ καὶ συνέδρια συνεκρότησαν ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ, ὧν καὶ οἱ ὀρθόδοξοι μετέσχον τῆς κινήσεως ταύτης δύσκολον εἶνε νὰ προσεασθῶσι τ' ἀποτελέσματα τὰ μέχρι τοῦδε διαβήματα τῶν διαμαρτυρουμένων ἀπέτυχον. Καὶ τοῦτο λοιπὸν τὸ ζήτημα περιέλαβεν εἰς τὰ τῆς μελλούσης συνόδου ἢ ἐν Ἁγίῳ ἐπιτροπῇ

Ἄλλ' ἐὰν ἐκ τῶν ζητημάτων τούτων δικαιολογῆται, κατὰ τὸν σεβ. Συμῶν, ἡ σύγκλησις οἴκουμ. συνόδου, ταύτην διαβλέπει προσκρούουσαν εἰς δυσκολίας προκυπτούσας ἐκ τῶν συγχρόνων συνθηκῶν καὶ ἐκ τοῦ ζητήματος τῆς πρωτοβουλίας τῆς συγκλήσεως αὐτῆς.

Ἐὰν κατὰ τὸ ἀπὸ τοῦ δ' μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ἡ' αἰῶνος διάστημα κατέστη δυνατὴ ἡ σύγκλησις τῶν ἐπὶ οἴκουμ. συνόδων, τοῦτο ἐγένετο ἕνεκα τῆς ἐνόητος τῆς πίστεως καὶ τῆς λατρείας καθ' ἅπαντα τὸν χριστιανικὸν κόσμον, παρὰ τὰς ἐπὶ μέρους μεταξὺ τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως συγκρούσεις. Οἱ ἀντιρόσωποι ἀμφοτέρων τῶν μεγάλων τμημάτων τῆς μῆς ἐκκλησίας μετείχον τῶν συνόδων μέχρι τοῦ σχίσματος. Ὑπεστηρίχθη ἡθὴ ὑπὸ ρώσων θεολόγων ἡ γνώμη ὅτι, ἐφ' ὅσον ὁ χριστιανικὸς κόσμος τυγχάνει διηρημένος, δὲν δύναται νὰ συγκληθῇ οἴκουμ. σύνοδος, καὶ προκύπτει τὸ ζήτημα ἂν εἶνε δυνατὴ σύνοδος οἰκουμενικὴ μετὰ μόνων τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ὁ σεβ. Συμῶν φρονεῖ ὅτι ὁ νῦν καιρὸς δὲν εὐνοεῖ τοιαύτης συνόδου τὴν σύγκλησιν πρῶτον, ἕνεκα τῆς ἀναγκαστικῆς ἀποχῆς τῆς ρωσικῆς ἐκκλησίας, ἧς ἐκδιὰ τὸ μαρτύριον δεσφ. ὑφίσταται, διὰ τὴν θεολογικὴν τῆς ἐπιστήμην καὶ ἕνεκα τῶν πρὸς τὴν καθ' ὅλου ὑπόθεσιν τῆς ὀρθοδοξίας ὑπηρεσιῶν τῆς κατέχει τὴν πρῶτην θέσιν μετὰ τῶν τῶν ἐθνικῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν. Θὰ ἦτο δὲ σφάλμα μέγα, κατ' αὐτὸν, ἢ ἄνευ τῆς ρωσικῆς ἐκκλησίας σύγκλησις τῆς συνόδου, δυναμένη νὰ ἀγάγη εἰς σχίσμα, ἐφ' ὅσον αἱ ἀποφάσεις αὐτῆς νὰ γίνωναι δεκταὶ ἐν ὁμοφωνίᾳ ὑπὸ πασῶν ἀνεξαιρέτως τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἵνα μὴ ἀπολέσῃ τὸν οἰκουμενικὸν αὐτῆς χαρακτήρα ἀποκος δὲ θὰ ἦτο ἡ πρόσκλησις δύο ἐκ τῶν ὑπεροχίων ρώσων ἱεραρχῶν, ἐφ' ὅσον οὗτοι δὲν θὰ εἶναι ἐκπρόσωποι τῆς ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἀπλῶς ἐντολοδόχοι τοῦ πατριαρχοῦ Κων)πόλεως.

Ὡς ἑυτέραν δυσχέρειαν ὁ σεβ. ἀρθρογράφος σημειοῖ τὸ ζήτημα τῆς πρωτοβουλίας τῆς συγκλήσεως τῆς συνόδου. Τίς θὰ συγκαλέσῃ τὴν οἴκουμ. σύνοδον;

Ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις συνεκάλουν τὰς οἰκουμ. συνόδους οἱ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου. «Σήμερον ἐν τοῖς Βαλκανίοις ὑπάρχουσι τέσσαρα ὀρθόδοξα κράτη, τρία μετὰ βασιλέων καὶ ἓν μετὰ προέδρου. Ἐν Ρωσίᾳ ὁ σοβιετὶ ὁ μπολσεβικισμὸς, κηρύξας πόλεμον κατὰ πάσης θρησκείας. Ἐὰν οἱ πρωτόβουλοι τῆς συνδιασκέψεως θέλουσι νὰ σεβασθῶσι τὰς παλαιὰς παραδόσεις, θὰ ὄφειλον νὰ θέσωσι τὸ ζήτημα τῆς συγκλήσεως τῆς συνόδου ἐνώπιον τῶν βασιλέων τῶν τριῶν βασιλευμένων βαλκανικῶν κρατῶν ἵνα ἐπ' αὐτοῦ ἐκέλθῃ συνεννόησις. Εἰς τὴν ἄρσιν τῆς δυσχερείας ταύτης φαίνεται ὅτι ἄφορξ—λέγει ὁ σεβ. —ἡ ἀπόφασις τῶν ἐν Κων)πόλει περὶ συγκλήσεως τῆς μελλούσης οἰκ. συνόδου ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Κων)πόλεως, ὅστις καὶ ἤδη ἐνεργεῖ πρὸς ταύτην τὴν κατεύθυνσιν. Ἐγείρονται ὁμοίως κατὰ τῆς τοιαύτης ἀποφάσεως ἀντιρρήσεις. «Ὁ πατρ. Κων)πόλεως οὐδέποτε συνεκάλεσεν ἐν τῷ παρελθόντι σύνοδον ἕπειτα δὲ ἀνέθεσαν ἄρᾳ γὰρ αἱ λοιπαὶ ἐθνικαὶ ἐκκλησίαι εἰς τὸν πατριάρχον ἐπιτροπικῶς νὰ ἐνεργήσῃ ἐν τῷ ὄνοματι αὐτῶν, καὶ ὑπὸ τίνων ὄρων; Καὶ τίς θὰ εἶνε ἡ δικαιοδοσία τοῦ πατριάρχου Κων)πόλεως ὑπὸ τὴν ιδιότητά του ὡς διοργανωτοῦ καὶ—πιθανῶς—ὡς προέδρου τῆς συνόδου, τίς δὲ θὰ εἶνε ἡ δικαιοδοσία αὐτοῦ τοῦ προέδρου; Κατὰ τὴν ἐν Μόσχᾳ τῷ 1839 ἐκδοθεῖσαν ὁμολογίαν ὀρθοδόξου πίστεως τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, αἱ οἰκουμ. σύνοδοι ἔχουσι τὴν ἐξουσίαν νὰ κρίνωσι τοὺς πατριάρχας, τοὺς πάπας καὶ τοὺς ἐπισκόπους καὶ νὰ ἐπιβάλλωσιν αὐτοῖς ἐπιτίμια κανονικὰ κατὰ τὰς πλάνας των. Τοῦτο θὰ ἐφαρμοσθῇ ἐν ἐνδεχομένῃ περιπτώσει ἢ θὰ παροραθῇ; Ὁ πατρ. Κ)ως θὰ τρεθῇ ἄρᾳ γὰρ ὑπεράνω τῶν ἀποφάσεων τῆς συνόδου; Ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι τὰ μέλη τῆς συνόδου εἶχον ἄλλοτε τὴν δύναμιν νὰ ἀναγορευθῶσι καὶ νὰ ἐκθρονίζωσι τοὺς πατριάρχας, θὰ ἔπρεπε νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι καὶ ἡ μέλλουσα σύνοδος θὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο, κατ' ἀκολουθίαν δὲ ἡ ἀρχὴ τῆς ἐν λόγῳ ὀρθοδ. ὁμολογίας θὰ ἰσχύῃ ἐὰν δὲν καταλυθῇ ὑπὸ τῆς οἰκουμ. συνόδου;

Ἀναφερόμενος κατόπιν ὁ σεβ. ἀρθρογράφος εἰς τὰ πεπραγμένα τῆς πανορθοδόξου ἐπιτροπῆς ἐν Ἄγ. Ὄρει σημειοῖ ὅτι ἀπὸ τοῦδε πρόπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι τὸ πατριαρχεῖον Κων)πόλεως ἀντιμεταπίξει τὰ ὑπὸ διαπραγματεύσεων ἐν τῇ οἰκουμ. συνόδῳ ζητήματα «μετὰ σοφίας προβλεπτικῆς καὶ ἀξιωματικῆς προσοχῆς». Διότι «τὰ ὑπὸ τῆς ἐν Ἄθῳ ἐπιτροπῆς καθορισθέντα ζητήματα εἶνε ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων, ἐκ τῆς ὑποκινήσεώς των δὲ δυνατόν νὰ προσέλθῃ ριζικὴ μεταρρύθμισις ἐν τε τῇ ἐσωτερικῇ ζωῇ καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ βίῳ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας. Διὰ τοῦτο πᾶς χριστιανὸς ὀφείλει θεομῶς νὰ προσεύχηται ὅπως πάντες οἱ μετέχοντες τῆς συνόδου ἐμπνευσθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἁγ. Πνεύματος, οὕτω δὲ δυναθῶσι νὰ πράξωσιν ὅ,τι δυνατόν ὑπὲρ τῆς ἀνακαινίσεως τῆς ζωῆς τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου».

Ἐκ τῶν ζητημάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως ὁ σεβ. Βάρνης θεωρεῖ ὡς ἄξια ἰδιαίτερας ὄλης προσοχῆς δύο: τὸ τῶν στενωτέρων σχέσεων μεταξύ τῶν ἐθνικῶν ἐκκλησιῶν, καὶ τὸ βουλγαρικόν. Εἶνε δ'

ἐνδιαφέρον νὰ γνωσθῇ παρ' ἡμῶν ἡ ἀντίληψις τῶν ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ ἀλλαγῶν κύκλων ἐπὶ τῆς θέσεως καὶ τῆς φύσεως τοῦ πατριαρχείου Κων)πόλεως.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον ζήτημα ὁ σεβ. Συμεὼν σημειοῖ ὅτι ἀνέκαθεν τὸ πατριαρχεῖον Κων)πόλεως μετὰ ζήλου ἀντίεχτο τῆς ἐθνικῆς του ὑφῆς, ὅταν δὲ κατὰ τὴν ἐν Σινάίᾳ τῆς Ρουμανίας συνδιασκέψιν τῶν βαλκανικῶν ἐθνικῶν συμβουλίων τοῦ «παγκοσμίου συνδέσμου διεθνῶς φιλίας διὰ τῶν ἐκκλησιῶν» ἐτέθη ἐπὶ τάπητος τὸ ζήτημα τῆς μεταβολῆς τοῦ πατριαρχείου Κ)ως εἰς πράγματι οἰκουμενικόν, ὥστε κατὰ τὴν σύστασιν αὐτοῦ ν' ἀντιπροσωπεύῃ ἐφεξῆς πάσας τὰς ὀρθοδόξους ἐκκλησίας, ἢ ἀπόπειρα εἶχε ναυαγήσει ἐνεκα τῆς ἀρνήσεως τῶν ἐλλήνων ἀντιπροσώπων ὑποστηριξάντων τὸν ἐλληνικὸν χαρακτήρα αὐτοῦ¹. Ἡ ἀποκλειστικότης αὕτη τῶν ἐλλήνων ἱεραρχῶν²—ἐξακολουθεῖ ὁ σεβ. ἀρθρογράφος—δὲν ἀποτελεῖ, δυστυχῶς, μεμονωμένον γεγονός· καὶ εἰς ἀπόδειξιν ἀναφέρει τὸ εἰς τὴν ἰ. σύνοδον τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τοῦ σεβ. μητροπ. Κασσανδρείας κ. Εἰρηναίου ὑποβληθὲν τῷ 1929 ὑπόμνημα, ἐν ᾧ λέγεται ὅτι ὁ πατριάρχης Ἰσακίμ Γ' ἠναγκάσθη ποτὲ νὰ παραιτηθῇ ἐπὶ τῇ κατ' αὐτοῦ μομφῇ τοῦ πρωθυπουργοῦ Τρικούπη ὅτι δὲν εἶνε ἐπαρκῶς ἀφωσιωμένος εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, διότι ὁ μὲν Τρικούπησ ἤξιον ὅπως τὸ ἀξίωμα τοῦ πατριάρχου ἀπονήματα εἰς ἕλληνα ἀφωσιωμένον εἰς τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα, ὁ δ' Ἰσακίμ εἰς μάτην ἀντίστηεν ὅτι πατριαρχεῖον φέρον οἰκουμενικὸν μὲν χαρακτήρα, ἀλλὰ μετὰ ἱεραρχίας ἐλληνικῆς ἐξυπηρετεῖ καλλίτερον τὰ συμφέροντα τοῦ ἐλληνισμοῦ. Χαρακτηρίζων δ' ὡς ὀρθοτάτην τὴν δῆλωσιν τοῦ σεβ. Κασσανδρείας ὅτι ἡ ὀρθόδοξος ἐλληνικὴ ἱεραρχία ἐθυσίασε τὸ θεῖον εἰς τὸ ἀνθρώπινον, τὸ αἰώνιον εἰς τὸ πρόσκαιρον καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς τὰ τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, εὐρίσκει ὡς ἐκ τῶν τάσεων τούτων, δίσκολον ὅπως τὸ πατριαρχεῖον Κων)πόλεως δικαιοῦσθαι ποτὲ διὰ τῆς ἀκολουθουμένης ὑπ' αὐτοῦ πολιτικῆς τῆς ὅπερ φέρει οἰκουμενικὸν ὄνομα. Τοὺς αὐτοὺς ἐθνικοὺς σκοποὺς διακρίνει ὁ σεβ. Συμεὼν καὶ ἐν τῇ πολιτείᾳ τοῦ νῦν πατριάρχου Κων)πόλεως, ἀλλὰ δι' ἄλλης ὁδοῦ ἐπιδικωμένους, συνισταμένης εἰς τὴν ἀποστολὴν μαθητῶν τῆς θεολογ. σχολῆς Χάλκης εἰς τὰς πανεπιστημιακὰς θεολογικὰς σχολὰς τῶν ὀρθοδόξων χωρῶν πρὸς σπουδὴν τῆς γλώσσης τῶν λαῶν των ἵνα χρησιμοποιηθῶσι μετέπειτα εἰς τὴν ὡς διάμεσοι μεταξὺ τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν ἐθνικῶν ὀρθοδ. ἐκκλησιῶν, κατ' εἶλον τρόπον οἱ παπικοὶ ἀποκρισιάρχοι. Τοῦτο λοιπὸν εἶχεν ὑπ' ὄψιν ἢ ἐν Ἄθῳ πανορθόδοξος ἐπιτροπὴ ὅταν μεταξύ τῶν συζητητέων θεμάτων

1. Τὸ πνεῦμα τῆς ἀρνήσεως τῶν ἐλλήνων κατὰ τὸ συνέδριον ἐκεῖνο ἀντιπροσώπων ἦτο ὑψηλότερον, κανονικώτερον καὶ ὀρθοδόξοτερον, ἢ ὡς φαίνεται ἀντιληφθεὶς αὐτὸ ὁ σεβ. Βάρνης καὶ, φυσικῶς, οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ρουμανίας καὶ τῆς Βουλγαρίας, οἵτινες καὶ ὑπεστήριξαν τὴν «ἐπὶ τὸ οἰκουμενικώτερον» μεταρρύθμισιν τοῦ οἴκουμ. πατριαρχείου.

2. Δὲν ὑπῆρχον ἑλληνες ἱεράρχαι ἐν τῷ συνεδρίῳ ἐκεῖνῳ.

κατέλυσεν καὶ τὸ τῆς συσφίξεως τῶν μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν σχέσεων.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ βουλγαρικὸν ζήτημα ὁ σεβ. Πρωτοπλάβας σημειοῖ τὰ ἀκόλουθα :

« Ἡ διεκκλησιαστικὴ¹ ἐπιτροπὴ τοῦ Ἁθῶ δὲν ἐνέγραψε μεταξὺ τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως τῆς προσυνόδου τὸ λεγόμενον ζήτημα τοῦ βουλγαρικοῦ σχίσματος φέρουσα ὡς λόγον τῆς παραλείψεως ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ ζήτημα ἐσωτερικὸν τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου τῆς Κων)πόλεως καὶ συνιστᾷ τὴν προσφυγὴν εἰς τὴν μεσολάβησιν τοῦ πατριαρχείου Ἱεροσολύμων πρὸς διακανονισμὸν αὐτοῦ. Ἐκ τούτου γεννᾶται ὁ φόβος μήτοι, ἐφ' ὅσον ἀπέμεινεν ἔξω τῆς ἡμερησίας διατάξεως τῆς προκαταρκτικῆς ἐπιτροπῆς, δὲν ἐξετασθῆ ὑπὸ τῆς οἰκουμενικῆς συνόδου. Ἀνάγκη ὅμως νὰ λεχθῆ ὅτι δὲν γνωρίζομεν τὴν γνώμην τοῦ πατριαρχείου Κων)πόλεως περὶ τῆς ἀποφάσεως ταύτης τῆς ἐν λόγῳ ἐπιτροπῆς, γνωρίζομεν ὅμως ὅτι ἡ τελευταία τελεῖ ἐν ἀντιφάσει πρὸς ἄλλην, πρὸ ἐξηκονταετίας, ἀπόφασιν τοῦ πατριαρχείου. Διδίκα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ πατρ. Γρηγόριος ὁ στ' ἐξήτησε παρὰ τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως τὴν ἄδειαν νὰ συγκαλέσῃ οἶκον. σύνοδον πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος τῆς βουλγαρικῆς ἐκκλησίας, ἢ ἀποτυχία ὅμως τοῦ διαβήματος ὡς καὶ ἡ ἀπόρριψις τῆς προτάσεως ταύτης ὑπὸ πασῶν τῶν ἐθνικῶν ἐκκλησιῶν ἠνάγκασε τὸν πατριάρχη νὰ ὑποχωρήσῃ. Εἶνε προφανές ὅτι ὑπὸ τὰς συνθήκας ταύτας τὸ πατριαρχεῖον Κων)πόλεως δὲ ἀντιμετώπιζε τὸ ζήτημα καθ' ὃν τρόπον τὸ ἀντιμετωπίζει σήμερον ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Ἁθῶ. Ἐὰν τὸ σημερινὸν οἶκον. πατριαρχεῖον ἀποδεχθῆ τὴν ἐποψίν αὐτῆς, δὲν γνωρίζομεν πῶς θὰ κατορθώσῃ νὰ διακανονίσῃ τὴν κατάστασιν τὴν δημιουργηθεῖσαν ὑπὸ τῆς ἀποφάσεως τῆς συνόδου τοῦ 1878, ἧς ἐκήρυξε τὸ σχίσμα. Θὰ ἠΰναιτο, πράγματι, μόνον αὐτὸ τῆ βοήθειά τῆς ἱ. συνόδου τῆς Κων)πόλεως νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν ἀπόφασιν ταύτην; Πρὸς στιγμὴν ἐρρήφθη ἡ ἰδέα τῆς μεσολαβήσεως τοῦ ρουμανικοῦ πατριαρχείου πρὸς διακανονισμὸν τοῦ ζητήματος. Θὰ ἀπηρεῖτο λοιπὸν τὴν ἀποστολὴν του διὰ τῆς προσφυγῆς εἰς τὴν μεσολάβησιν τοῦ πατριαρχείου Ἱεροσολύμων; Καὶ τί τοῦτο ἐπραξεν ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ πρὸς εἰρήνευσιν τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας; Ὡμαλισθησαν αἱ συνθήκαι πρὸς διευκόλυνσιν τῆς λυπηρᾶς ταύτης διαφορᾶς, ἧς υφίσταται ἀπὸ ἐξηκονταετίας καὶ πληροὶ ὀδύνης τὰ γνήσια τέκνα τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας; Τὰ ἐρωτήματα ταῦτα ἤδη τίθενται καὶ ἀναμένουσιν ἀπάντησιν. Πρὸ τῆς διαβήματα ἐγένοντο παρ' ἡμῶν πρὸς προσέγγισιν πρὸς τὸ οἶκον. πατριαρχεῖον. Ἐν τῇ ἀπαντήσει αὐτοῦ τοῦτο ἀποφεύγει τὰς συνήθως χρησιμοποιουμένας ἐν τοῖς πρὸς ἕξιν ἐκκλησιαστικὰ πρὸςωπα γράμμασιν ἐκφράσεις καὶ λέγεται μεταξὺ ἄλλων «πρὸς διακανονισμὸν τοῦ ζητήματος (τοῦ σχίσματος) ἀπαιτεῖται εὐγενὴς τόλμη καὶ θάρρος εὐλακρινὲς ἐκ μέρους ὑμῶν ἵνα δυνηθῆτε νὰ ἀναγνωρίσητε γεγονὸς

1. Οἱ ὄροι «διεκκλησιαστικὸς» καὶ «διορθόδοξος» εἶνε ἄδοκμοι εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐκκλησιαστικὴν γλῶσσαν.

ἀληθῶς ἱστορικόν»². Ἐὰν διὰ τούτου γίνεται ὑπανιγμὸς περὶ τινων περιστατικῶν, αἵτινα δημοσιογράφος τις, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ του νὰ φανῆ εὐάρεστος εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἐχαρκτηροῖεν ὡς παρανομίας, ἐπιναλαμβάνων τοὺς δισχυρισμοὺς τῶν ἑλλήνων δημοσιογράφων ὅτι ἡ βουλγαρικὴ ἐκκλησία παράνομον ἔσχε τὴν γένεσιν, θὰ ἀσπντῶμεν ὅτι ὅσον ἀφορᾷ εἰς ἡμᾶς θὰ εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ ἐξομολογηθῶμεν τὰ σφάλματά μας ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως καὶ τὸ οἶκον. πατριαρχεῖον ἀναλάβῃ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἀναγνωρίσῃ τὰ πρὸς τὸν βουλγαρικὸν λαὸν ἐγκλήματα αὐτοῦ μετὰ τοῦτο, θὰ ἠΰναι μετὰ νὰ ζητήσωμεν ἀμοιβαίως συγγνώμην. Τὸ ἀνείθετον, ἦτοι ἡ ἀξίωσις ὅπως μόνον οἱ βούλγαροι ἀναγνωρίσωσι τὰ σφάλματά των καθ' ὃν χρόνον τὸ ἔσπερον μέρος θὰ ἐχαρκτηροῖε τὰ ἑαυτοῦ ὡς ἀνδραγαθήματα, θὰ ἰσοδυναμῇ πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ χριστιανικοῦ ἐδάφους ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς «quod licet Jovi non licet bovi», ὅπερ ἀντιτίθεται πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς χριστιανικῆς δικαιοσύνης.

Κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἀνέγνωμεν δηλώσεις τοῦ οἰκουμ. πατριάρχου πρὸς ἀνταποκριτὰς ἐφημερίδων, καθ' ἃς θὰ ἐκκαθαρίσῃ τὸ ζήτημα τοῦ σχίσματος κατὰ τρόπον μὴ θίγοντα τὴν ἀξιοπρέπειαν μῆτε τοῦ πατριαρχείου, μῆτε τῶν βουλγάρων. Ἐὰν αἱ δηλώσεις αὗται εἶνε ἀληθεῖς, δὲν ἔχομεν ἢ νὰ συγχαρῶμεν τὴν Α. Π. τὸ πατριάρχη Φώτιον καὶ νὰ εὐχηθῶμεν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας ὅπως ὁ παντοδύναμος ἐνισχύσῃ αὐτὸν νὰ ἐπιτελέσῃ ἔργον ἐξ ἴσου μέγα ὡς ἐπῆρξε τὸ ὑπὸ τοῦ μεγάλου ἀρχαίου συνωνύμου αὐτῷ πατριάρχου, ἦτοι νὰ συντελέσῃ τὴν ἐπίσημον ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας πρὸς τὸ πατριαρχεῖον». Γ. Π.

1. Μὴ ἔχοντες πρόχειρον τὸ κείμενον τοῦ ἑλληνικοῦ πρωτοτύπου παραθέτομεν τὴν φράσιν ἐκ τῆς γαλλικῆς ἐν τοῖς ἄρθροις τούτοις μεταφράσεως.

Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ Ο ΙΕΡΟΚΗΡΥΞ

Η ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

2. Διὰ τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀγαθοῦ βίου.

Ἐφ' ὅσον σκοπὸς τοῦ κηρύγματος εἶναι ἡ πρὸς μίμησιν τοῦ Κυρίου προτροπὴ, ἡ δημιουργία θερησκευτικῆς ζωῆς παρὰ τοὺς ἀκροατάς, ὁ ἱεροκέρυξ διδάσκαλος πρέπει νὰ εἶνε πάντοτε «τύπος τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἀγνεΐᾳ» ὡς ὁ ἀπ. Παῦλος συνεβούλευε τὸν Τιμόθεον, τὸν δὲ Τίτον νὰ διδάσκῃ, ἑαυτὸν «παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων». Λοιπὸν «τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου» οἱ κληρικοὶ καὶ ἱεροκέρυκες, ὀφείλουσι διὰ παντὸς νὰ ἐπιμελοῦνται τοῦ ἀγαθοῦ αὐτῶν βίου, βέβαιοι ὅτι ὁ ἀγαθὸς βίος εὐκολύνει τὴν διδασχὴν. Τὸ παραδειγμα ἀνέκαθεν ἐτονίσθη ὡς ζῶσα διδασκαλία. Ἄλλ' ἐὰν διὰ τὸν ἀπλοῦν καὶ ἀμόρφωτον ἀρκεῖ πειστικὴ ἀνθρωπίνῃ διδασκαλία, ἵνα ἀπὸ τῶν κακῶν

τὸν ἀποτρέψῃ, διὰ τὸν ἱεροκήρυκα, ὡς καὶ πάντα ἀρκετὰ μορφωμένον, χρειάζεται ἰσχυρότερόν τι ἀλεξιτήριον, ὃ πρωτότυπος ἐν ταῖς ἱσραΐς Γραφαῖς θεῖος λόγος. Τοῦτου ἢ ἐν πίστει συνεχῆς μελέτη χαλυβδώνει τὴν ψυχὴν καὶ καθιστᾷ ταύτην ἱκανὴν τὸ ἀγαθὸν νὰ πράττῃ. Διὰ τὸ ἀσθενὲς τῆς βουλήσεως ἡμῶν καὶ τὸ εὐόλισθον, λέγει ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ὁ Κύριος «μεγάλα φάρμακα ἡμῖν κατέλιπε, τὴν ἐκ τῶν Γραφῶν ἀνάγνωσιν, ἵνα ταῦτα ἐπιθέντες ἑαυτοῖς συνεχῶς, καὶ τοὺς βίους ἀναλογιζόμενοι τῶν θαυμαστῶν ἐκείνων καὶ μεγάλων ἀνδρῶν, εἰς ζῆλον ἐναγόμεθα, καὶ μὴ ἀμελῶμεν τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ φεύγωμεν κακίαν, καὶ πάντα ποιῶμεν, ὥστε μὴ ἀναξίους ἑαυτοὺς καταστῆσαι τῶν ἀπορρητῶν ἐκείνων ἀγαθῶν». Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, «ζῶν καὶ ἐνεργῆς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίττομον καὶ διῦκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας», θὰ ἐμποτίσῃ οὕτως ἀκριβῶς τὸν μελετῶντα αὐτὸν ἱεροκήρυκα καὶ «ὥσπερ φλέγον πῦρ καὶ ὡς πέλεκυς κόπτων πέτραν» θ' ἀναδείξῃ αὐτὸν χρυσὸν ἀπὸ χωνευτηρίου καὶ θὰ λαξεύσῃ ἀδαμάντινον τὴν χαρακτῆρά του. Τί ἄλλο, εἰμὴ ἢ πίστις ἢ ζέουσα καὶ ἡ ἀρετὴ ἀνέδειξε μεγάλους τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε ὁ Θεολόγος Γρηγόριος νὰ λέγῃ περὶ τοῦ ἁγ. Ἀθανασίου «Ἀθανάσιον ἐπαινῶν, ἀρετὴν ἐπαινέσομαι», ὁ Μ. Βασίλειος πρὸς τὸν Μόδδεστον καὶ Ἰουλιανὸν σθεναρῶς νὰ διαμαρτύρεται, ὁ Ναζιανζηνὸς Γρηγόριος νὰ παραιτῆται τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως διὰ τὴν εἰρήνην τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος νὰ μεταβάλλεται ἀπὸ κατηγορούμενον εἰς κατηγοροῦν τῶν ἑχθρῶν του ;

Γινώσκων ὁ Κύριος ὅτι οἱ ἄνθρωποι μετὰ προσοχῆς μεγίστης θὰ ἐξετάζωσι τοὺς βίους ἐκείνων, οἵτινες τὴν ἐξουσίαν καὶ τοὺς κλήρους ἔλαβον ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ, παρέβαλεν αὐτοὺς ὡς λύχνον ἐπὶ τὴν λυχνίαν τεθειμένον, ὡς πόλιν μὴ δυναμένην νὰ κρυβῆ, ἐφ' ὅσον ἐπάνω ὄρους κεῖται. Τὸ τοιοῦτον εἶναι μέγα πλανεθένημα, ἐφ' ὅσον τὸ φῶς αὐτῶν θὰ ἔλαμπεν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, μέγιστον δ' ὑπέστηρμα, ἐφ' ὅσον θὰ παρεῖχον εἰς τοὺς ἀκροατάς των καὶ τοὺς πιστοὺς τὸ κακὸν παράδειγμα. Ἐὰν ὁ Παῦλος πρὸς τοὺς ἐπικρίνοντας διαμαρτύρεται ὑπὲρ τοῦ κατηγορούμενου· «σὺ εἰς εἰ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην ;» ὅμως ὁ ἴδιος ἐρωτᾷ διαπορούμενος· «ὁ διδάσκων ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις ; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν κλέπτεις ; ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοιχεύεις ; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἶδωλα ἱεροσυλεῖς ; ὁς ἐν νόμῳ κανυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου

τὸν Θεὸν ἀτιμάζεις ;» Ἄλλ' ἔϊαμα, λέγει ὁ Ἐκκλησιαστής, καταπαύσει ἁμαρτίας μεγάλας» καὶ «κοινὸν τῶν ψυχῶν ἱατρεῖον» ὀνομάζει τὴν Γραφήν ὁ Μ. Βασίλειος, συγγραφεῖσαν «παρὰ τοῦ Πνεύματος, ἵνα πάντες ἄνθρωποι τὸ ἴαμα τοῦ οἰκείου πάθους ἕκαστος ἐκλεγώμεθα». Ἐὰν ὁ μέγας τῶν ἐθνῶν ἀποστολὸς Παῦλος ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἁμαρτωλοῦ ροπῆς καὶ περὶ ἑαυτοῦ λέγει· «αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοεῖ δουλεύω νόμῳ Θεοῦ, τῷ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας», τί πρέπει νὰ εἴπωμεν ἡμεῖς περὶ τῶν διαφορῶν ἐπιθυμιῶν μας, τῶν ἀντικειμένων τῷ θεῷ νόμῳ ; Μόνον οἱ διὰ τῆς συνεχοῦς μελέτης τῆς ἁγίας Γραφῆς τελειοποιούντες τὸν βίον των συγκαταλέγονται «τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα» καὶ μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἀποστόλου εὐχαριστοῦσι : «τῷ Θεῷ χάρις, τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νίκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ».

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΣΤΑΝΑΣ
Καθηγητῆς

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ Πάσχα ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος διεβίβασεν ἑορτια συγχαρητήρια γράμματα καὶ τηλεγραφήματα πρὸς τοὺς Πατριάρχας καὶ λοιποὺς Προέδρους τῶν Ἀυτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὡς καὶ πρὸς τοὺς Ἱεράρχας τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας. Τὸ πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην γράμμα δημοσιεύεται ἐν τῷ παρόντι φύλλῳ.

—Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φωκίδος κ. Ἰωακείμ μετέβη εἰς τὴν ἑδρὰν αὐτοῦ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα, γενόμενος δεκτὸς μετὰ μεγάλης καὶ ἐνθουσιῶδους χαρᾶς ὑπὸ τοῦ πνευματικῷ ποιμνίου του.

—Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης πρῶν Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Τιμόθεος ἀπηθύνη γράμμα παραινετικὸν καὶ ἀποχαιρετιστήριον πρὸς τὸ ποίμνιον αὐτοῦ· Ἀποκατασταθεὶς δ' ἐν Πειραιεὶ κηρύττει τακτικῶς τὸν θεῖον λόγον, παρκληθεὶς πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν.

—Ἐν Χαλκίδι ἰδρύθη χριστιανικὴ ὀργάνωσις πνευματικῆς καὶ φιλανθρωπικῆς δράσεως ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἀνάπλασις», τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶναι ἡ διάδοσις τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν, ἡ καταπολέμησις πάσης ἀναρχικῆς ἰδέας, ἡ ἀντίδρασις κατὰ τῶν ὑλιστικῶν θεωριῶν, ἡ δημιουργία πνευματικῆς κινήσεως καὶ ἡ ἐκτέλεσις φιλανθρωπικῶν καὶ ἀνθρωπιστικῶν ἔργων.

—Διὰ Π. Διατάγματος ἐνεκρίθη ὁ ὀργανισμὸς τῆς

ἐν Πειραιεὶ ἰδρυθείσης ὑπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Ἐπαγγελματικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀγ. Σπυρίδωνος, ὡς Παραρτήματος τοῦ Ἀσύλου Ἁγίου Σπυρίδωνος ἐν Πειραιεὶ.

—Τὴν παρελθούσαν Τρίτην ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κυθέρων, μεταβὰς εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας ὁμίλησε διὰ μακρῶν μετὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ περὶ τῶν παρασκευαζομένων ἐκκλησιαστικῶν νομοθετημάτων.

—Ἡ Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος τῆς Κρήτης ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κρήτης κ. Τίτου καὶ παρόντων πάντων τῶν Θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων συνεκλήθη ἐν Ἡρακλείῳ ὅπως ἀποφανθῆ ἐπὶ διαφόρων ζωτικωτάτων ζητημάτων τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης. Ἡ Ἱ. Σύνοδος τὴν 18ην Μαρτίου ἐ. ἔ. συναλθούσα, μετὰ προσφώνησιν γενομένην ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Προέδρου αὐτῆς εἰσήλθεν εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Καὶ πρῶτον μὲν ἀπεφάσισεν ὅπως ἀφομοιωθῆ ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διοικητικῶς, ἐν δὲ τῷ ἐνδιαφέροντι αὐτῆς περὶ προαγωγῆς καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου Κρήτης, διετύπωσε τὴν παράκλησιν ὅπως οἰουδήποτε νομοθετικὸν μέτρον ἤθελε ληφθῆ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Πολιτείας ὑπὲρ τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου, συμπεριλάβῃ καὶ τὸν ἐφημεριακὸν κλῆρον τῆς Κρήτης. Πρὸς ὑποστήριξιν δὲ τῶν δικαίων τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου ἀπεφασίσθη ὅπως μεταβῶσιν εἰς Ἀθήνας μετὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Πάσχα οἱ Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου κ. Ἀγαθάγγελος, Ρεθύμνης κ. Τιμόθεος καὶ Πέτρας κ. Διονύσιος. Ἐἶτα δὲ ἀπεφάσισεν ὅπως πληρώσῃ τὰς χηρευούσας Ἐπισκοπὰς Ἱεράς καὶ Σητείας καὶ Λάμπης καὶ Σφακίων, προσέβῃ δὲ καὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ὑποψηφίων ὧν τὰ ὀνόματα ἀπεστάλησαν εἰς τὴν Κυβέρνησιν πρὸς ἔγκρισιν.

—Πρὸς τὰ Τοπικὰ Συμβούλια τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. τὸ Κ. Συμβούλιον ἀπηύθυνεν ἐγκύκλιον δι' ἧς παρεκάλεσεν ὅπως διατάξωσι τὰ ἡγουμενοσυμβούλια ἵνα ἀποστείλωσι τάχιστα καταστάσεις ἀριθμοῦ ποιμνίων καὶ χονδρῶν ζώων κατ' εἶδος, ἀριθμοὺς συμβολαίων, ἐναρξίν, λήξιν, δόσεις καὶ καταβολὰς μισθώσεων καὶ ἀριθμοὺς χρεωγράφων, λίαν ἀπαραίτητα διὰ τὸν ἔλεγχον τῶν Προϋπολογισμῶν 1931.

—Παρατηρήθη ὅτι κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν μισθωτηρίων συμβολαίων καὶ συμφωνητικῶν καὶ τὸν καθορισμὸν τῶν δόσεων οὐδεμία πρόνοια εἶχε ληφθῆ ὅπως αἱ καταβολαὶ τῶν δόσεων εἶναι τοιαῦται ὥστε νὰ καθίσταται ἐφικτὴ ἡ ἀντιμετώπισις τῶν δαπανῶν τῶν μουῶν καθ' ὅλους τοὺς μῆνας τῆς χρήσεως. Ὅθεν παρεκλήθησαν τὰ Τ. Συμβούλια τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. ὅπως κατὰ τὴν σύνταξιν συμβολαίων μεριμνήσωσιν ὥστε αἱ καθοριζόμεναι χρονολογίαι καταβολῆς τῶν μισθωμάτων νὰ ἐπιτρέπου τὴν ἄνετον ἀντιμετώπισιν τῶν ἀναγκῶν τῶν μουῶν. Ἐπίσης παρεκλήθησαν ὅπως μεριμνήσωσι διὰ τὴν τροποποίησιν τῶν δόσεων τῶν παλαιότερων συμβολαίων δι' ἰδιαιτέρων πράξεων τῶν

κατόπιν συνεννοήσεως μετὰ τῶν ἐνδιαφερομένων καὶ ἐφ' ὅσον νομίζεται τοῦτο σκόπιμον καὶ δυνατόν.

—Αἱ πραγματωθεῖσαι εἰς τὸ παρελθὸν πωλήσεις—ἐξαιρουμένων τῶν ἀναγκαστικῶν—κτημάτων τῶν ἰ. μουῶν καὶ ναῶν ὡς πρὸς τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχύον αὐτῶν διεκανονίσθησαν διὰ τῶν ἀπὸ 12 Σ)βρίου 1925, 5 Ἰουνίου 1926, 4 Ν)βρίου 1926, 13 Ν)βρίου 1927, 18 Σ)βρίου 1929 Ν. Διαταγμάτων καὶ τοῦ Νόμου 4604. Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν διατάξεων τῶν προκύπτουσι τὰ ἐπομείνα. Αἱ πραγματοποιηθεῖσαι ἐκονομαὶ πωλήσεις ἀκινήτων διεκρίθησαν ὡς πρὸς τὸ ἐν γένει κῦρος αὐτῶν εἰς 1) τὰς ἄνευ δημοπρασίας καὶ 2) εἰς τὰς διὰ δημοπρασίας γενομένας. Αὐτῶν) Ἐκ τούτων αἱ πρῶται αἱ ἄνευ δημοπρασίας ἐφ' ὅσον συνωμολογήθησαν ἀπὸ τῆς 1ης Ἰουνίου 1922 μέχρι τῆς 4ης Ν)βρίου 1926 ἐκηρύχθησαν ἄκυροι καὶ τὰ κτήματα ἐπανήλθον αὐτοδικαίως εἰς τὴν κυριότητα τῶν μουῶν καὶ ναῶν δι' αἰτήσεως περὶ μεταγραφῆς αὐτῶν τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν μουῶν καὶ ναῶν κατὰ τὴν παράγραφον 1 τοῦ ἀρθρου 3 τοῦ νόμου 4604 Ἐν περιπτώσει δὲ ἀρνησεως παντὸς κατόχου ὅπως παραδώσῃ τὴν κατοχὴν ἀποφασίζει ὁ Πρόεδρος τῶν Πρωτοδικῶν κατὰ τὸ ἀρθρον 634 τῆς Πολιτ. Δικονομίας. Ἐπὶ τῶν ἄνευ δημοπρασίας ὁμοῦ γενομένων πωλήσεων ὁ νόμος ἐθέσπισεν ἐξαιρέσειν προκειμένου περὶ ἐκποιήσεων ἐπὶ τῆ βάσει τοῦ ἀγροτ. νόμου, ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον οἱ ἀγορασταὶ εἶναι μικροὶ κτηνοτρόφοι ἢ ἀκτήμονες καλλιεργηταί. Κατ' ἀκολουθίαν τῶν ἀνωτέρω ἐκποιήσεις κατὰ τὸ ὡς ἄνω χρονικὴν διάστημα γενομένην ἄνευ δημοπρασίας ἐπὶ τῆ βάσει μὲν τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου πλην ὁμοῦ πρὸς μὴ μικροὺς κτηνοτρόφους ἢ πρὸς μὴ ἀκτήμονας καλλιεργητὰς εἶναι καὶ αὐταὶ αὐτοδικαίως ἄκυροι. Βον) Αἱ ἕτεραι συμβάσεις αἱ διὰ δημοπρασίας γενομέναι, λογίζονται ἔγκυροι ἐφ' ὅσον ἐγένοντο ἀπὸ τῆς 1ης Ἰουνίου 1922,—4 Ν)βρίου 1926 τιθεμένης ἐξαιρέσεως ὡς πρὸς τὸ τίμημα ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸν χρόνον τῆς καταρτίσεως αὐτῶν. Οὕτω κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρου 4 παραγρ. 1 τοῦ νόμου 4604 πωλήσεις διὰ δημοπρασίας γενομέναι μετὰ τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1924 μέχρι τῆς 4ης Ν)βρίου 1926 λογίζονται μὲν ἔγκυροι, πλην αἱ μοναὶ ἢ οἱ ναοὶ δικαιούνται ἐὰν τὸ τίμημα τῆς πωλήσεως εἶναι κατώτερον τοῦ 1)2 τοῦ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκποιήσεως δικαίου τοιοῦτου, νὰ ζητήσωσι δι' ἀγωγῆς ἀπὸ τοῦ μετ' αὐτῆς συμβληθέντος τὸ κατὰ τὸν χρόνον τῆς συνάψεως τῆς συμβάσεως δικαίον τίμημα ἢ ἀντάλλαγμα. Κατ' ἀκολουθίαν τῆς ἐπιδιώξεως δικαίου τιμήματος διαφεύγουσιν αἱ γενομέναι πωλήσεις διὰ δημοπρασίας πρὸς τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1924. Αἱ ἀγωγαὶ περὶ ἐπιδιώξεως δικαίου τιμήματος παραγράφονται μετὰ ἕν ἔτος ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου 4604 δημοσιευθέντος τὴν 2 Μαΐου 1930 καὶ ἐπομένως αἱ σχετικαὶ ἀγωγαὶ δεόν νὰ ἐγερθῶσι μέχρι τῆς 2 Μαΐου ἐ. ἔ. Συνωδὰ τοῖς ἄνω ἐκτιθεμένοις τὸ Κ. Σ. τοῦ ΟΔΕΠ παρεκάλεσε τὰ Τ. Συμβούλια νὰ ἐκδώσωσι πρὸς τὰς ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ἰ. μουῶν ἐντολὰς ἵνα μέχρι τῆς 15ης Ἀπριλίου ἐ. ἔ. ὑποβῶσι ἄνευ ἀνυπερθέτως λεπτομερῆ κατάλογον τῶν γενομένων ὑπ' αὐτῶν πωλήσεων ἀκινήτων ὑπαγομένων εἰς τὸ πλάσιον πασῶν τῶν ὡς ἄνω περιπτώσεων περιέχοντα ὀνοματεπώνυ-

μον ἀγοραστοῦ, κατοικίαν αὐτοῦ, χρονολογίαν πωλήσεως, περιγραφὴν τοῦ ἀκινήτου, τὸ τίμημα εἰς ὃ ἐπὶ λήθη ὡς καὶ τὸ δίκαιον τίμημα, ἀπαραιτήτως δὲ ἀντίγραφα τῶν συμβολαίων ἔστω καὶ ἐφ' ἀπλοῦ ἐὰν δὲν ἐπαρκῆ ὁ χρόνος. Πάντα τὰ στοιχεῖα ταῦτα δεόν νὰ παραδώσῃ εἰς τοὺς Νομικοὺς Συμβούλους τῶν Ὑπο)των τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς μὲ τὴν ἐντολὴν νὰ ἰσκήσωσι τὰ προσήκοντα μέτρα, ἐγείροντες τὰς σχετικὰς ἀγωγὰς δι' ἃς ἐξουσιοδοτήθησαν δι' ἐγκυκλίου. Εἰς περιπτώσειν δὲ καθ' ἣν ἡ γνώμη τῶν ἰ. μονῶν εἶναι ὅτι ἐπραγματοποιήθη τὸ δίκαιον τίμημα πάλιν συνεστήθη ἡ ἔγερσις τῶν σχετικῶν ἀγωγῶν τιθεμένου ὡς δικαίου τιμήματος τοῦ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Συμβουλίου τοιοῦτου. Ἐπίσης νὰ ἐνταλῶσιν οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἰ. μονῶν ἵνα προβῶσιν εἰς τὴν μεταγραφὴν τῶν ὡς ἀκύρως πωληθέντων κτημάτων συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρ. 3 παρ. 1 τοῦ νόμου 4604 ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον δὲν προέβησαν μέχρι σήμερον εἰς τὴν μεταγραφὴν τῶν.

—Παραιτηθέντος τοῦ μέχρι τοῦδε Προέδρου τῆς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν κ. Καλογεροπούλου ἐξελέγη παμψηφεί πρόεδρος τοῦ Δ. Συμβουλίου αὐτῆς ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἀντιπρύτανης αὐτοῦ κ. Κωνσταντῖνος Δυοβουνιώτης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Συμπληρουμένης κατὰ τὸ ἐπίδον ἔτος εἰκοσιπενταετίας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ «Ἐκκλησιαστικοῦ Φάρου» ἡ διεύθυνσις αὐτοῦ ἐτοιμάζει ἐπαξιῶν τοῦ γεγονότος πανηγυρισμὸν ἐν τοῖς ἀνεπτυγμένοις κύκλοις τῆς Αἰγύπτου. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον θὰ δημοσιευθῇ ἴδιος ἀναμνηστικὸς τόμος περιλαμβάνων ἐπιστημονικὰς πραγματείας, ἱστορικὰς ἀναμνήσεις, κριτικὰς σημειώσεις, συγχαρητηρίου προσαγορεύσεις καὶ εἰ τι σχετικόν, ἐν ἰδίῳ δὲ τεύχει ὑπὸ τὸν τίτλον «Κλεῖς Ἐκκλησιαστικοῦ Φάρου» θὰ δημοσιευθῇ λεπτομερὲς συστηματικὸν εὐρετήριον τῆς ἐν τοῖς μέχρι τοῦδε ἐκδοθεῖσι τριάκοντα τόμοις αὐτοῦ ἐπιστημονικῆς ὕλης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἀπέλυσε πρὸς τὸ πλήρωμα τῆς ἐν Κύπρῳ Ἐκκλησίας ἐγκύκλιον, δι' ἧς ἀνακοινῶν ὅτι ἡ Ἱερά Σύνοδος μετὰ λύπης παρετήρησεν ὅτι ἐν τοῖς ναοῖς γίνεται χρῆσις οὐχὶ ἀγνοῦ, ἀλλὰ νεοθευμένου κηροῦ, μὴ συνάδοντος πρὸς τὴν ἀγνότητα τῆς θείας λατρείας ἐκ κακῶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτρόπων καὶ τῶν πιστῶν νοουμένης οἰκονομίας. Ἐφεξῆς κατὰ συνοδικὴν ἀπόφασιν ἕκαστος ναὸς ὀφείλει νὰ κατασκευάζῃ ἀγνὸν κηρὸν διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς θείας λατρείας, οἱ δ' ἐκ τῶν ναῶν μὴ δυνάμενοι ὀφείλουσι νὰ προμηθεύωνται τοῦτον παρ' ἄλλου ναοῦ, διὰ τὴν ἐκτέλεσιν δὲ τῶν ἀποφάσεων τούτων καθίστανται προσωπικῶς ὑπεύθυνοι οἱ ἐπίτροποι τῶν ναῶν, ὑποκείμενοι εἰς πειθαρχικὰς ποινὰς ἐν περιπτώσει μὴ συμμορφώσεως αὐτῶν πρὸς αὐτάς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΜΗΣ

Περὶ φθίνοντα τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον τῆ πρωτοβουλία τοῦ προέδρου τῆς ποντιφικῆς διὰ τὴν Ρωσίαν ἀποστολῆς σεβ. d' Herbigny ἐν Ρώμῃ καὶ ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγ. Λαυρεντίου (ai Monti) συνεκροτήθη τὸ πρῶτον συνέδριον τοῦ βυζαντινο-ολανικοῦ ρυθμοῦ, ἐκ τῶν ἐν τῇ διασπορᾷ ἐκ τῆς ὀρθοδοξίας εἰς τὸν παπισμὸν μεταστάντων ρώσων οὐνιτῶν κληρικῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀναφέρονται ὀνόματα κατεχόντων τέως σημαντικὰ κληρικὰ ἀξιώματα ἐν τῇ ρωσικῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν οἷς καὶ ὁ ἐπίσκοπος Ὀλύμπου σεβ. Πέτρος Bucys. Κατὰ τὸ συνέδριον τοῦτο, διαρκέσαν ἐπὶ τριήμερον, συνεζητήθησαν ζητήματα λατρείας, τύπου καὶ σχέσεων πρὸς τὸν λατινικὸν κληρον, ὁμοφώνως δ' ἀνεγνωρίσθη ἡ ἀνάγκη νὰ τηρηθῶσιν ὑπὸ τῶν ρώσων οὐνιτῶν αἱ ρωσικαὶ παραδόσεις καὶ ὑπὸ τὰς σημερινὰς τῆς ρωσικῆς διασπορᾶς συνθήκας. Ἐπ' ἴσης γνώμῃ ἀντηλλάγησαν περὶ τοῦ τρόπου ἱεραποστολικῆς δράσεως ὑπὸ τὰς συνθήκας ταύτας, ἐξεφράσθη δ' ὁ πόθος συστάσεως ἐνὸς συνδέσμου περὶ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ λατινορωσικοῦ τούτου ρυθμοῦ ἵνα ὁ ρώσος μετανάστης εὐρίσκη μίαν ἰδικὴν του ἐστίαν, ἐν τῇ ὁποίᾳ νὰ προσεύχεται εἰς τὴν γλώσσάν του. Αἱ ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν Ποντιφικὴν διὰ τὴν Ρωσίαν Ἐπιτροπὴν. Τὸ συνέδριον διωργάνωσε κατὰ τὰς ἐργασίας του δύο πανηγυρικὰς λειτουργίας, τὴν μὲν πρώτην ἐπ' εὐκαιρία τῶν γάμων τοῦ βασιλέως τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς πριγκηπίσσης Ἰωάννας τῆς Σαβοῦας ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγ. Νικολάου in Carcere, τὴν δὲ δευτέραν ἐπὶ τῇ λήξει τῶν ἐργασιῶν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγ. Κλήμεντος au Caelius. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ συνεδρίου οἱ σύνεδροι ἐγένοντο δεκτοὶ ὑπὸ τοῦ Πάπα ὅστις ἐπεδαψίλευσεν αὐτοῖς συγχαρητήρια καὶ εὐχὰς, εἶτα δὲ μεταβάντες εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγ. Πέτρου, προσεκύνησαν τὰ ἐν τῷ φυλακτηρίῳ τῶν λειψάνων λείψανα τοῦ ἁγ. Νικολάου, ψάλλοντες ἅμα σλαυωνιστὶ τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς αὐτοῦ.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Πρὸ τίνος καιροῦ ἐν Λονδίῳ διωργανώθη ἐγκάρδιος συνάντησις μεταξὺ τῶν ἀγγλικανῶν καὶ τῶν παλαιοκαθολικῶν τῆ πρωτοβουλία τῆς ἑταιρείας τοῦ ἁγ. Willibrord, ἣτις συνεστήθη πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν δεσμῶν τῆς φιλίας καὶ τῆς συνεννοήσεως μεταξὺ τῶν παλαιοκαθολικῶν καὶ τῶν ἀγγλικανικῶν ἐκκλησιῶν. Ὡς προστάτης τῆς ἑταιρείας ἐξελέγη ὁ προμνημονευθεὶς ἅγιος, ὅστις, ἄγγλος αὐτός, ἐπέστρεψεν εἰς τὸν χριστιανισμὸν τὸν λαὸν τῆς Ὀλλανδίας καὶ ἐγένετο ἐπίσκοπος Οὐτρέχτης. Ὁ προεδρεύσας τῆς συγκεντρώ-

σεως ἐπίσκοπος Fulham εισηγούμενος ἀπὸ τοῦ βήματος εἶπεν ὅτι ἡ ἑταιρεία οὐδέποτε ἀπὸ τῆς συστάσεώς της εἶχε συνεδριάσει ὑπὸ εὐτυχεστέρας συνθηκαίς, ὅτι δὲ διὰ τὸ ἔργον τοῦ τελευταίου συνεδρίου τοῦ Λάμπεθ τὸ σχετιζόμενον πρὸς τὴν ἔνωσιν τῶν ἀγγλικανῶν καὶ τῶν παλαιοκαθολικῶν μεγάλως συνεισήνεγκεν εἰς τὸ νὰ φθάσουν τὰ πράγματα εἰς τὴν παρούσαν εὐχάριστον θέσιν. Ὁ παρὼν παλαιοκαθολικὸς ἐπίσκοπος τοῦ Deventer λαβὼν μετὰ ταῦτα τὸν λόγον εἶπε, σὺν ἄλλοις, ὅτι ἡ ἐκκλησία του θὰ ἠδύνατο νὰ ἐνωθῆ μετὰ τῶν ἐκκλησιῶν μόνον ἐκείνων, αἵτινες θεωροῦσιν ἑαυτὰς ὡς καθολικὰς ἀπαραιτήτως. Ἡ ἀγγλικανικὴ ἐκκλησία πληροὶ τὸν ὄρον τοῦτον, κατ' ἀκολουθίαν δὲ ἡ μετ' αὐτῆς ἔνωσις δὲν εἶνε ἀδύνατος. Οἱ παλαιοκαθολικοὶ τιμίως προσπαθοῦσι νὰ κατανοήσωσι τὴν θέσιν τῆς ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας, νὰ λάβωσι γνῶσιν τῶν δυσκολιῶν της καὶ νὰ τὰς ἐννοήσωσιν, ἐλπίζουσι δὲ καὶ προσεύχονται ὅπως τὰ μέλη τῆς ἀγγλικ. ἐκκλησίας καταστήσωσι τὴν προσέγγισιν εὐχερῆ ἐμμένοντα εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς καθολικότητος τῆς μιᾶς ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας καὶ διαδίδοντα αὐτήν. Μετὰ τοῦτον ὠμίλησεν ὁ Dean τοῦ Chichester ἀφηγηθεὶς τὴν ἱστορίαν τῆς παλαιοκαθολικῆς ἐκκλησίας καὶ σημειώσας ὅτι ὁ λόγος τῆς μέχρι τοῦδε παρὰ τοῖς ἀγγλικανοῖς ἐλλείψεως ἐνδιαφέροντος περὶ τῶν παλαιοκαθολικῶν ὀφείλεται εἰς τὴν ἀγνοίαν. Ἀπὸ τοῦ νῦν, ἀπ' ἐναντίας, παρατηρεῖται ἐνδιαφέρον περὶ τῆς ἀμοιβαίας προσεγγίσεως τὸ συνέδριον τοῦ Λάμπεθ ἤδη ἀπαφάνθη ὅτι ἡ Διακλήρυξις τῆς Οὐτρέχτης τοῦ 1889, ἣτις ἀποτελεῖ, τρόπον τινα, τὰ 39 ἄρθρα τῶν παλαιοκαθολικῶν, οὐδὲν περιέχει τὸ ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἀγγλικ. Ἐκκλησίας.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Ὁ ἐκ τῶν δοκιμωτέρων θρησκευτικῶν ρητόρων τῆς Οὐγγαρίας ἐπίσκοπος τῆς ἐπαρχίας Δουνάβεως καὶ πάστωρ τῆς Βουδαπέστης Λαδισλάβ Ravanasz, ὡς μέλος τῆς οὐγγρικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ἀπὸ τοῦ 1921 καὶ τῆς ἑταιρείας Kiszfaludy, τῆς πρώτης ἐνταῖς ἑταιρείαις ἀσχολουμένης περὶ τὴν λογοτεχνίαν, εἶχε προτείνει τὴν εἰς τὴν ἑταιρείαν ταύτην τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ ἐπισκόπου τῆς ρωμ. ἐκκλησίας Ὁττο Prohaszka, ὅστις καὶ ἐξελέγη διὰ τε τὰ θρησκευτικὰ καὶ τὰ φιλοσοφικὰ του συγγράμματα καὶ διὰ τὴν ρητορικὴν του δεινότητα. Μετὰ διετίαν ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς του ὁ ἐπίσκοπος Prohaszka ἀπέθανεν, ἀνέλαβε δ' ὁ συνάδελφός του ἐπίσκοπος τῆς μετερρυθμισμένης ἐκκλησίας νὰ εἶπῃ τὸν ἔπαινον τοῦ ἐκλιπόντος ἐν τῇ ἑταιρείᾳ Kiszfaludy. Τὸ ἐγκώμιον τοῦτο ἐνεποίησεν

αἰσθητικῶς εἰς τοὺς κύκλους, οἵτινες ἐργάζονται ὑπὲρ τῆς κατασπάσεως τῶν χωριζόντων θρησκευτικῶς τοὺς λαοὺς καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς αὐτῶν ἡγέτας παθῶν. Ὁ ρήτωρ παρουσίασε τὸν ἐκλιπόντα συνάδελφόν του ἰδίως ὡς «ἄνθρωπον τῆς ψυχῆς καὶ τῆς τέχνης», ὡς πνεῦμα βαθέως θρησκευτικόν, ἀτενίζοντα πρὸς τὰ ποικίλα τῆς ζωῆς φαινόμενα μόνον ἀπὸ τῆς σχέσεώς των πρὸς τὸν Θεόν. Πιερωκισμένος διὰ φύσεως βαθέως μυστικῆς μετὰ τὰς ἐν τῷ ἐν Ρώμῃ οὐγγρικῷ Κολλεγίῳ θεολογικῆς του σπουδᾶς διωρίσθη καθηγητῆς τῆς θεολογίας ἐν Esztergom, ἡ δ' ἐν τῷ μεταξὺ αὐξηθεῖσα φήμη του ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τῆς Alba Regia. «Ποιητῆς μᾶλλον ἢ φιλόσοφος δὲν ἐκόμισεν εἰς τὸν κόσμον ἰδέας νέας, ἀλλ' ἀνεκαίνοσε τὰς παλαιάς, γνωρίζων πῶς νὰ παρέχῃ νέαν μορφήν εἰς τὰς αἰωνίας ἐννοίας. Τὸ σπουδαῖον εἰς αὐτὸν δὲν ἦτο τί ἔλεγεν, ἀλλὰ πῶς τὸ ἔλεγε. Ἀκριβῶς δὲ τοῦτο ἀπετέλει τὴν πρωτοτυπίαν του, ὅτι ὑπάρχει μοναδικὸν εἰς τὴν προσωπικότητά του ὡς ποιητοῦ. Το ὑποκείμενον περὶ τὸ ὅποιον περιστρέφονται τὰ βιβλία του εἶνε ὁ οὐρανός, ἡ γῆ, ὁ Θεὸς καὶ ὁ κόσμος. Οὐδεὶς βλέπει τὴν φύσιν κατὰ τρόπον ἀτομικώτερον ἢ ὅσον αὐτός». Τοιοῦτο ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ὑπήρξε τὸ ἐγκώμιον τοῦ ρωμαϊκοῦ ἐκ στόματος ἐνὸς προτεστάντου.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἐν Βερολίνῳ ἐκινήθη ἐπ' ἐσχάτων εὐρεία διεθνῆς ἐπίθεσις κατὰ τῆς θρησκείας καὶ τῶν ἐκκλησιῶν ἐπωφελουμένη τῶν σημερινῶν οικονομικῶν δυσχερειῶν τοῦ λαοῦ. Τὴν ἐπίθεσιν ταύτην ἐκίνησεν ἡ «Διεθνῆς τῶν προλεταρίων ὀρθολογιστῶν» ἐν Βερολίνῳ μὲν ἐδρεύουσα, ἀλλὰ διατελοῦσα στενῶς συνδεδεμένη μετὰ τῆς Μόσχας, ἐκ τῆς ὁποίας ἐμπορεύεται ἡ προπαγάνδα «πενταετοῦς διεθνοῦς ἀντιθρησκευτικοῦ ἀγῶνος», παραλλήλου πρὸς τὸ γνωστὸν οικονομικὸν πενταετὲς σχέδιον τῶν Σοβιέτ, διὰ τοῦ Βερολίνου δὲ διοχετεύεται εἰς τοὺς ἀνά τὴν Γερμανίαν, Αὐστρίαν, Σουηδίαν, Βέλγιον, Τσεχοσλοβακίαν καὶ Πολωνίαν κλάδους. Ἡ ἔδρα τῆς ἐν λόγῳ διεθνοῦς μέχρι τοῦ παρελθόντος φθινοπώρου εὐρίσκετο ἐν Bodenbach τῆς Τσεχοσλοβακίας, ἀθεωρήθη ὅμως σκοπιμώτερον νὰ μετακινήθῃ εἰς Βιέννην καὶ εἶτα εἰς Βερολίνον, ὅπουθεν φέρεται αὐξηθεῖσα ἀλμυτωδῶς, οικονομικῶς τροφοδοτούμενη, ὡς εἰκός, ἐκ Μόσχας. Ἡ ὀργάνωσις αὕτη εἶνε καθ' ὄλοκληρίαν κομμουνιστικὴ ἐπειδὴ ὅμως δὲν εἶνε εὐκόλος μία ἀπ' εὐθείας ἐπίθεσις κατὰ τοῦ Θεοῦ δυνάμενη νὰ κλονήσῃ τὰς μάζας, ἡ ἀντιθρησκευτικὴ προπαγάνδα συνεδουάσθη πρὸς πολιτικά, οικονομικά, καὶ κοινωνικά ζητήματα, οὕτω δ' ἐπιχειρεῖται ἡ ἐξέγερσις τῶν μαζῶν κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς συνθέτου ταύτης πλευρᾶς. Κατὰ τὰς τελευταίας ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ρούρ ἐργατικῆς ἀνωμαλίας μεταξὺ τῶν ὀρυχειργατῶν ἡ ὀργάνωσις αὕτη ἀπέστειλε προπαγανδιστὰς εἰς τοὺς ναοὺς πρὸς ἀνάλογον δράσιν. Ταύτης ὁ τελικὸς σκοπὸς εἶνε ὁ σχηματισμὸς

αίου προλεταριακού μετώπου κατά τοῦ πολιτικοῦ, κοινοτικοῦ, ἠθικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ ἐν τῷ κόσμῳ συστήμα-

Ἡ ἐν Λονδίῳ ἐδρεύουσα «Χριστιανικὴ βιομηχανικὴ Ἀδελφότης» διοργανοῖ περὶ τὰ τέλη Ἀπριλίου ἐν τῷ ἔργῳ μίαν «βιομηχανικὴν Κυριακὴν», ἢτοι μίαν Κυριακὴν ἀφιερωμένην εἰς τὰ οἰκονομικὰ ζητήματα. Τὴν πρόθεσιν ταύτην ὑπεστήριξαν ἐνθέρμως ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἡμετέρας οἱ ἀρχιεπίσκοποι Καντόρμπερυ καὶ Ὑόρκης, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκκλησιαστικοὶ ἐκθέματα δὲ διενεμήθησαν ἐν τῷ ἔργῳ τὰς διαφορὰς κοινότητος ἐκκλησιαστικῆς τοῦ σωματείου ἐκ τῶν τίτλων «συνεργασία καὶ κοινωνικὴ ἐξυπηρέτησις», ἀπογεγραμμένα ὑπὸ τοῦ ἀγγλοῦ πρωθυπουργοῦ Μακδόναλδ καὶ ἄλλων ἐργατικῶν ἡγετῶν. Ὁ σκοπὸς τῆς «βιομηχανικῆς Κυριακῆς» εἶνε ἡ ἐξασφάλισις καλλιτέρας συνεργασίας μεταξὺ ἐργοδοτῶν καὶ ἐργατῶν πρὸς ὑπερτίθησιν τῆς σοφοῦς οἰκονομικῆς κρίσεως.

Ἐκ τῆς δηλώσεως τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως περὶ ἀναστολῆς τῆς εἰς Παλαιστίνην μεταναστεύσεως τῶν Ἑβραίων ἐταράχθησαν βαθύτατα οἱ ἀπανταχοῦ Ἑβραῖοι ἡμετέρας. Ἀντιπρόσωποι τῶν ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην Ἑβραϊκῶν κοινοτήτων ἔσπευσαν ἀμέσως εἰς Ἱερουσόλυμα διὰ νὰ προσανατολισθῶσι, πλείστοι πρόεδροι τῶν σιωνιστικῶν κέντρων, εἰς ὃν τὴν μέριμναν ἐκασταχοῦ ἦτο ἀνατεθειμένη τὸ ζήτημα τοῦ προϊόντος ἐποικισμοῦ τῆς «παλαιστίνης χώρας», παρητήθησαν διαμαρτυρόμενοι, πανταχόθεν δὲ ἐκτακτοὶ συνελεύσεις τῶν Ἑβραϊκῶν κοινοτήτων ἐκ τῶν σωματείων ἐπήφισαν ἐντονωτάτας διαμαρτυρίας κατὰ τὴν «προδοσάσῃ τὴν ἐπίσημόν της ὑπόσχεσιν καὶ ὑποτάσσῃ» ἀγγλικῆς κυβερνήσεως. Ἐνιαχοῦ μάλιστα, ὡς καὶ ἐν Βαρσοβίᾳ, τὸ Ἑβραϊκὸν στοιχεῖον συγκροτήσαν ἑπιπέδου συλλαλητήρια, ἐν συναγεμῶν ἐξώρμησαν κατὰ τὴν ἀγγλικῶν προξενεῶν, ἢ ἀστυνομία δ' ἠναγκάσθη νὰ ἐπιβάλῃ ἐκτακτὰ μέτρα πρὸς πρόληψιν ἀπειθαρχιών. Ἐξ ἄλλου, οὐδ' οἱ ἰθαγενεῖς τῆς Παλαιστίνης ἄραβες εἶνε ἐνθουσιάζοντες ἐκ τῆς καθ' ὅλου πολιτείας τῆς κατεχούσης τὴν χώραν δυνάμεως καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους, ἀλλ' ἰδίᾳ καὶ τὴν ἀρχικὴν πρὸς τοὺς Ἑβραίους ἀγγλικὴν δὴλωσιν ἐκ τῆς ἐγκαταστάσεως ἐν Παλαιστίνῃ τῆς «ἐθνικῆς ἐστίας» τῶν Ἑβραίων. Οἱ Ἑβραῖοι τονίζουσι ὅτι κατὰ τὸ διαρρηθῆσαν σύστημα ὑπὲρ τοὺς 100.000 Ἑβραῖοι ἤδη μετνήαστευσαν ἐν Παλαιστίνῃ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐπισήμου ἀγγλικῆς δηλώσεως, ἑκατομύρια δὲ λίρα ἐδαπανήθησαν ἐν τῇ χώρᾳ καὶ ἐν γένει ἐδημιουργήθη μία οἰκονομικὴ κατάσταση ἐπιεικέστατη. Ὅστε πᾶσα ἀναστολὴ τῆς μεταναστεύσεως ζημιωτικὸς ἀποστασιαστικὸς τοὺς τε ἐν Παλαιστίνῃ καὶ τοὺς ἔξω αὐτῆς Ἑβραίους.

Ἡ ἀπόφασις τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως περὶ προσωρινῆς ἀνακοπῆς τῆς μεταναστεύσεως τῶν Ἑβραίων εἰς Παλαιστίνην ἐπὶ τῆς βάσει τῆς ἐπισήμου ἀγγλικῆς δηλώσεως, ἐκτακτὰ μελέτην τῶν συνθηκῶν, αἰτινῆς ἐδημιουργήθησαν ἐν τῇ χώρᾳ μέχρι τοῦ νῦν ἐκ τῆς σιωνιστικῆς κυβερνήσεως καὶ ἐν λεπτομερείᾳ ἐξετέθησαν ἐν τῷ ὑπομνήματι τοῦ σὲρ Δζὼν Σίμφων, γνωστοῦ καὶ παρ' ἡμῖν ἐκ τῆς ἐπὶ τινὰ χρόνον διευθύνσεως τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκατάστασεως Προσφύγων, εἰς ὃν ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως εἶχεν ἀνατεθῆ ἡ ἔρευνα τῶν ἐν Παλαιστίνῃ πραγμάτων. Ἐν τῷ ὑπομνήματι αὐτοῦ ὁ Σίμφων διαπιστοῖ

ὅτι ἡ καλλιεργήσιμος γῆ τῆς Παλαιστίνης ἀποδεικνύεται περὶ τὰ 40 000 ὀλιγωτέρα τῆς μέχρι τοῦδε προϋπολογισθείσης, ὅτι ἤδη οἱ ἄραβες ἰθαγενεῖς καλλιεργηταὶ τελοῦσιν εἰς σημαντικῶς χαμηλὴν κατάστασιν ἀπὸ ἐπόψεως ἐπαρκείας τῶν ὑπ' αὐτῶν καλλιεργουμένων ἄγρων εἰς τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ὅτι δὲ 29. 400 ἄγροτικῶν ἄραβικῶν οἰκογενειῶν εἶνε ἐστερημένοι παντάπασιν καλλιεργησίμου γῆς, χάριν δ' αὐτῶν θὰ ἔπρεπε νὰ υἱοθετηθῆ ἡ ἀγγλικὴ κυβερνήσις τὴν νέαν τῆς πολιτικὴν ἀπέναντι τοῦ ὄλονεν αὐξανομένου μεταναστατικοῦ ρεύματος τῶν Ἑβραίων.

Ἡ ἐθνικιστικὴ κινεζικὴ κυβερνήσις τῆς Νανκίν, ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ ἐκ παντὸς τρόπου περιορισμοῦ τοῦ ἐν Κίνα ἔργου τῶν ξένων ἱεραποστολῶν, ὅπερ ἤρξατο ἀπὸ τινῶν ἐτῶν, προέβη εἰς μέτρα ἅτινα ὑπομνήσκουσι τὴν στάσιν τῆς σοβιετικῆς ἐν Ρωσίᾳ κυβερνήσεως ἀπέναντι τῆς θρησκείας. Διὰ διαταγῆς τῆς δὴλα δὴ προέβη εἰς τὸ κλεισίσιμον τῶν ἐν Νανκίν καὶ Σαγγάη θεολογικῶν σχολῶν δύο προτεσταντικῶν Πανεπιστημίων λειτουργούντων ἀπὸ δεκαετηρίδων. Τὸ μέτρον τοῦτο ἐξέπληξε τοὺς ἱεραποστολικούς ἐκπαιδευτικούς κύκλους κατὰ τοσοῦτο μᾶλλον, καθ' ὅσον τὸ μὲν αἱ σχολαὶ αὗται ἐλειτούργουν κατὰ τρόπον ἐγκληματικὸν ὑπὸ πασῶν τῶν κινεζικῶν κυβερνήσεων, τὸ δὲ ἡ πλειονοψηφία τῶν μελῶν τῆς σημερινῆς κινεζικῆς κυβερνήσεως τῆς Νανκίν ἀποτελεῖται ἐκ Κινέζων χριστιανῶν ἢ συμπαθῶν μᾶλλον διακειμένων πρὸς τὸν χριστιανισμόν. Οὕτω ὁ Δρ Σὺν Γιὰτ—Σὲν ἐξεπαιδεύθη ἐν ἱεραποστολικαῖς σχολαῖς· ὁ πρόεδρος τῆς κυβερνήσεως Σιάγκ Κάι—Σὲν ἔχει σύζυγον χριστιανήν· τέσσαρες τῶν κυριωτέρων ὑπουργῶν· οἱ Βάγκ, Σούγκ, Κούγκ καὶ Σὺν Φό, εἶνε χριστιανοί, ἐξεπαιδεύθησαν δὲ ἐν σχολαῖς χριστιανικαῖς καὶ ἐν Κίνα καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. Δὲν ἐγνώσθη ἀκόμη σαφῶς πόθεν προῆλθεν ἡ ἰσχυρὰ ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως πίεσις, ἣτις ἤγαγεν αὐτὴν εἰς τὸ μέτρον τοῦτο. Πάντως ἡ πίεσις αὕτη εἰκάζεται λίαν ἰσχυρὰ, ἐφ' ὅσον τοιαύτη κυβερνήσις ἐφάνη ἀνίκανος νὰ τὴν ἀποφύγῃ Ἡ ἀνελευθερία ὅμως αὕτη πράξις ἐπεκρίθη αὐστηρῶς ὑπὸ μερίδος τοῦ κινεζικοῦ ἡμερησίου καὶ περιοδικοῦ τύπου, ἐλπίζεται δ' ὅτι σωφρονέστεραι σκέψεις θὰ πρυτανεύσωσιν ἐν Νανκίν καὶ ἡ δοθεῖσα διαταγὴ θὰ ἀνακληθῆ.

Εἰς Πάστωρ ἐν Saint-Louis τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν διεβίβασε πρό τινος εἰς 100 ἐνορίας του ποικίλων ἐπαγγελματῶν τὰ ἀκόλουθα ἐρωτήματα: α) αἱ κυριακαὶ λειτουργίαι συντελοῦν εἰς τὴν διαφώτισιν εἰδικῶν προβλημάτων, τὰ ὅποια συναντᾶτε εἰς τὸν καθημερινόν σας βίον; β) εἰς τί σᾶς εἶνε ὠφέλιμος ὁ ἐκκλησιαστικὸς σας βίος; γ) ποῖον εἶδος κηρυγμάτων προτιμᾶτε; Εἰς τὴν πρώτην ἐρώτησιν ἐλήφθη παρὰ πάντων σχεδὸν ἀπάντησις ἀρνητικὴ. Εἰς τὴν δευτέραν ἡ πλειονότης ἀπήντησεν ὅτι εἰς τὴν λατρείαν εὐρίσκουσιν ἀνακούφιον ἐν τῇ πίστει εἰς τὴν τελικὴν νίκην τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης, μίαν πλάτυσιν τῆς καρδίας καὶ τοῦ πνεύματος καὶ πηγὴν εἰρήνης καὶ ἐσωτερικῆς ἀνακαινίσεως. Ἄλλ' εἰς τὴν τρίτην ἐρώτησιν ἐδόθησαν ἀπαντήσεις πολὺ ἀλλήλων διαφέρουσαι. Οὕτω, οἱ μὲν προτιμῶσι κηρύγματα πεύθοντα ὅτι δύνανται τις καὶ τῆς ἐπιστήμης τὰ πορίσματα νὰ ἀποδέχεται καὶ χριστιανὸς ταυτοχρόνως νὰ εἶνε. Ἄλλοι ζητοῦσι παρὰ τοῦ πάστορος, χρησιμεύοντος ὡς μεσάζοντος μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ πανεπιστημιακοῦ (ἐπιστημονικοῦ

κόσμου), νὰ τοῖς ὁμιλῇ περὶ τῶν νεωτάτων ἐπιστημονικῶν ἀνακαλύψεων, διότι διὰ τῆς ἀνυψώσεως τῆς διανοητικῆς τῶν στάθμης συντελεῖται καὶ ἡ πνευματικὴ τῶν ἐξύψωσις. Τέλος ἄλλοι ἀπήντησαν ὅτι ἀρέσκονται εἰς τὰ κηρύγματα διότι δι' αὐτῶν λησμονοῦσι τὰς καθημερινὰς τῶν φροντίδας καὶ μεταφέρονται εἰς τὸν κόσμον τῆς ἀοράτου πραγματικότητος. Καὶ οἱ τελευταῖοι ἦσαν οἱ περισσότεροι.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ροδ. Γ. Ροδοπούλου, Ὁ βασιλεὺς Φουάτ ὁ Α' καὶ ἡ ἀναγεννημένη Αἴγυπτος. Μετὰ συνοπτικῆς ἱστορίας τοῦ Μωχάμ Ἄλη καὶ τοῦ Χεδίβου Ἰσμαήλ. Ἀλεξάνδρεια, Κ. Ἰωνᾶ, 1930 (σελίδες ΧΥΙ—402), μετ' εἰκόνων.—Τὸ ὅλον ἔργον διαίρεται εἰς τρία μέρη, ὧν τὸ μὲν α' εἶνε ἀφιερωμένον εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀναμορφωτοῦ τῆς Αἰγύπτου Μωχάμετ Ἄλη (1—146), ἐν δὲ τῷ β' ἐκτίθεται ἡ ἱστορία τοῦ Χεδίβου Ἰσμαήλ (147—168), τὸ δὲ τρίτον περιλαμβάνει τὰ κατὰ τὴν προσωπικότητα τοῦ σημερινοῦ τῆς Αἰγύπτου βασιλέως Φουάτ τοῦ Α' καὶ τὴν εἰκόνα τῆς ὑπ' αὐτὸν ἐν ἀναγέννησει συγχρόνου Αἰγύπτου (169—392). Ὁ σ. ἐμφανίζει τὴν πρώτην ἑλληνικὴν μονογραφίαν περὶ τῆς Αἰγύπτου τῆς 19' ἑκατονταετηρίδος καὶ μέχρι τῆς σήμερον, συντεταγμένην ἐπὶ τῇ βάσει εὐσυνειδήτου καὶ ἀρτίας μελέτης τῶν σχετικῶν πηγῶν καὶ βοηθημάτων, δικαίως δὲ τονίζει τὴν τοῦ νῦν βασιλέως τῆς Αἰγύπτου σπουδαίαν συμβολὴν εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς Αἰγύπτου, διότι ἡ Α. Μ. ὄντως τυγχάνει ἐμπνευστῆς πάσης προοδευτικῆς κινήσεως, μετὰ γνώσεως προωθῶν τὸν συγχρονισμὸν τῆς χώρας τοῦ πρὸς τὴν σημερινὴν στάθμην τοῦ πολιτισμοῦ κατὰ πάσας αὐτοῦ τὰς ἐκφάνσεις. Τὸ σύγγραμμα εἶνε ἐκδεδομένον μετὰ περισσῆς φιλοκαλίας, εἰκόνας δὲ τινες αὐτοῦ εἶνε πολῦτιμοι διὰ τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν ἱστορίαν ὡς ἐκ τῆς σχέσεως αὐτῶν πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ἐπανόρθωσιν τοῦ 1821.

Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων Ἰεζεκιήλ, Ὁ προφήτης Ἰεζεκιήλ. Ἀσματολογία. Ἐκδ. Β'. Ἀθήναι 1931.—Ἐν τῷ τεύχει τούτῳ περιλαμβάνεται ὀλόκληρος ἡ ἀκολουθία τοῦ προφ. Ἰεζεκιήλ, συντεθεισα ὑπὸ τοῦ σεβ. συγγραφέως καὶ ἐκδοθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ πρὸ εἰκοσαετίας ἐν Τεργέστη, ἀπὸ πολλοῦ δὲ ἐξαντληθεῖσα. Τὸ τεύχος εἶνε ἀφιερωμένον εἰς τὸν σεβ. Μεσσηνίας κ. Μελέτιον, κοσμεῖται δὲ καὶ δι' εἰκόνας τοῦ προφήτου.

Ἀγγέλλεται προσεχῆς ἡ ἐκδοσις συγγράμματος ὑπὸ τὸν τίτλον «Κώδιξ τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς πίστεως, ἥτοι ἐκτενῆς ὀρθόδοξος χριστιανικὴ Κατήχσις ἀπολογητικὴ καὶ πολεμικὴ». ἔργον τοῦ σεβ. μητροπολίτου Πλωμαρίου κ. *Κωνσταντίνου Κοιδάκη*. Τὸ σύγγραμμα, ἀποτελοῦν ἐπέκτασιν τῆς πρὸ πολλοῦ ἐξαντληθείσης Ἰεράς Κατηχέσεως τοῦ σεβ. συγγραφέως, ἀποτελεσθῆσεται ἐκ 65 περίπου τυπογρ. φύλλον (880 σελίδων), θὰ περιέχῃ δὲ ἐν 328 κεφαλαίοις ἅπαντα τὰ δογματικὰ καὶ ἠθικὰ ζητήματα, ἅτινα ὀφείλει ἕκαστος χριστιανὸς νὰ γνωρίζῃ, ὡς καὶ τὰ ἐπιχειρήματα, δι' ὧν θὰ δύναται νὰ ἀνασκευάζῃ τὰς κατὰ τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν ἀντιλογίας. Τὸ ὅλον ἔργον θὰ ἐκδοθῇ εἰς δύο τόμους, ὧν ἑκάτερος τιμᾶται δρχ. 100. Ἐγγραφεὺς συνδρομητῶν δέχεται ὁ γραμματεὺς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς κ. Ἐμμ. Φαρλέκας.

Μητροπολίτου Παρμυθίας καὶ Φιλιατῶν Ἀθηνα-

γόρα, Τρεῖς ὀφειλόμενα ἀπαντήσεις. Ἀθήναι 1931. Ἐν τῷ τεύχει τούτῳ ἀναδημοσιεύονται τρία ἄρθρα, πρὸ πολλοῦ δημοσιευθέντα ἐν τῷ κερκυραϊκῷ «Ἀναστυρίδων» καὶ ἐν τῇ ἐφημερίδι «Ἐγέρσει» τῆς Κερκυρας, δι' ὧν ἀποδεικνύεται ἡ πλαστότης καὶ ἡ νοθεύσις τῶν ἐγγράφων τῶν περιεχομένων ἐν τῇ «Ἀληθείᾳ Ἐκείνῃ» περὶ τῆς κυριότητος τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τοῦ Σπυριδωνος καὶ ἐλέγχονται ἱστορικαὶ ἀντιγνωμίαι τοῦ Σπ. Θεοτόκη ἐπικρίναντος τὰς γνώμας τοῦ σεβ. συγγραφέως μετ' ἀνευλαβοῦς ἀμετροπειᾶς ἀληθῶς μὴ προσδιζούσας εἰς ἐπιστήμονα.

Adolf Deissmann, Die Schicksale des N. Testaments. Σελ. 37 Berlin 1930.—Ἡ μετὰ χεῖρας πραγματικῶν τοῦ γνωστοῦ σοφοῦ τῆς Κ. Διαθήκης ἐρευνήτου εἰς ἐπισημειωμένη μορφήν τοῦ κατὰ τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον ἀπαγγελθέντος ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ ἐν Βελγίῳ πανεπιστημίου πρυτανικοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ ἀσχοληθῆναι περὶ τὰς τύχας καὶ τὴν τεραστίαν ἐπίδρασιν τῆς Διαθήκης διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Ἀφορμὴν μὲν λαμβάνει ὁ σ. ἐκ τῆς φρασιολογίας τοῦ πρυτανικοῦ ὄρκου «me Deus adjuvet et Sanctum Dei Evangelium!». Τελειοῦται δὲ τὸν λόγον δι' εὐγλωττοῦ καὶ θερμῆς παραινέσεως, ἵνα τοῦ τόνου διδομένου ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου χρησιμοποιοῦσιν αἱ πνευματικαὶ τοῦ εὐαγγελίου δυνάμεις διὰ τὴν ἠθικὴν ἀναγέννησιν τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ. π. ι. κ.

ΔΗΜΟΠΡΑΞΙΑ

138 Τὸ τοπικὸν συμβούλιον τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. ἐν Ναυπάκῃ προκηρτίζει ὅτι ἐκτίθεται εἰς κλειδοποιήσασιν δημοπρασίαν τραπεζοῦς μισθώσεως ὁ ἐν τῇ περιφερείᾳ κοινότητος Γαλατσολλογγίου κείμενος ἀγρὸς τῆς ἰ. μονῆς Ἀμπελακίως καλούμενος Παρθῶρι. Ἡ δημοπρασία ἀνεργηθήσεται 3ῃ Μαΐου 1931 ἡμέρᾳ Κυριακῇ καὶ ὥρα 10—12 π. μ. Ναυπάκτῃ εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν καὶ νόμιμον τῆς νομίμου ἐπιτροπῆς μετὰ πρώτης ἀγγελίας πρὸς τὸν ἄριθ. 19 ε. β. συγγραφῆ ὄρων κατατεθειμένων εἰς τὸ Ναυπάκτῃ Εἰρηνοδικεῖον. Ἐν Ναυπάκτῃ τῇ 27 Μαρτίου 1931. ὁ Πρόεδρος τοῦ τοπ. συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. Ναυπακτίας Ἀμβρόσιος.

ΔΕΛΤΙΟΝ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»,

ΑΡΧΙΕΥΝΤΑΚΤΗΣ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜῆΣ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 50. ΕΣΩΤ. ΦΡ. 60. ΑΝΕΡ. ΔΟΛ. 3
ΜΟΝΗ ΚΑΙ ΜΑΘΗ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΙΩΝ ΔΡΧ. 100
ΜΑΘΗ ΧΩΡΙΩΝ ΔΡΧ. 30. ΞΕΡΕΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 80
ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΙΕΡΟΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΔΡΧ. 30

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

Δι' ἐμβάσματα καὶ διεκπεραιώσιν: Γραφ. Δ.Ι. Συνόδο
Διὰ τὴν Σύναξιν: Μοσχονησίω 12α

Τύποις «Φοίνικος» Ὀδὸς Σταδίου 44, — Ἀθῆναι